

11 / 2022

RAPPORT

2022

**Evaluering av lektorutdanningene:
Spørreundersøkelse om
undervisning av lektorstudentene**
Undervisere ved universiteter og høyskoler

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Evaluering av lektorutdanningene: Spørreundersøkelse om undervisning av lektorstudentene
Forfatter(e)	Kjersti Stabell Wiggen
Dato	16.02.2022
Rapportnummer	11-2022
ISSN-nr	1892-1604

Forord

Denne rapporten er en del av kunnskapsgrunnlaget i NOKUTs evaluering av lektorutdanning for trinn 8–13 (2020–2022).

NOKUT evaluerer spesifikke aspekter av lektorutdanningene gjennom fem utvalgte evalueringstema som rommer sentrale utfordringer:

1. Nasjonal styring og institusjonell autonomi
2. Ledelse, organisasjon og samarbeid i lektorutdanningene
3. Helhet og sammenheng i lektorutdanningene
4. Lektorstudentenes profesjonelle identiteter og tilhørighet
5. Nye lektorers kompetanse og videre utvikling

Gjennom denne tilnærmingen ønsker vi å frembringe mer kunnskap om viktige elementer i lektorutdanningene, og dermed støtte arbeidet for videre kvalitetsutvikling.

De viktigste bidragene til evalueringens datagrunnlag er institusjonenes selvevalueringer, den sakkyndige komitéens institusjonsbesøk og fem spørreundersøkelser med følgende målgrupper:

- frafalte lektorstudenter
- aktive lektorstudenter
- nyutdannede lektorer
- rektorer, avdelingsledere og andre ledere i ungdomsskoler og videregående skoler
- undervisere på universiteter/høyskoler

Underveis i evalueringen deler NOKUT funn fra disse spørreundersøkelsene gjennom deskriptive rapporter og tematiske analyserapporter. Evalueringens sluttrapport publiseres i 2022.

Innhold

1 Kort om undersøkelsen	8
1.1 Spørreskjemaet	8
1.2 Datainnsamlingen	10
2 Om resultatene i denne rapporten	10
2.1 Om analysevariabelen fagretning	11
2.2 Om (signifikante) forskjeller	11
3 Hvem besvarte spørsmålene?.....	12
3.1 To av tre underviser i disiplinfag	13
3.2 Flest realfagsundervisere	14
4 Lektorstudenter utgjør ofte et mindretall på realfagsemner	17
4.1 Antall studenter	20
5 En av tre av undervisere innen disiplinfag ser på seg selv som lærerutdanner	23
6 Mest faglig samarbeid med kollegaer innen eget fagfelt.....	28
7 Disiplinfaglige emners tilpasning til lektorstudenter	32
7.1 Årsaker til at emnet ikke er tilpasset lektorstudentene	35
7.2 Mer om emnets tilpasning til lektorstudenter.....	36
8 Helhet og sammenheng	37
8.1 Pedagogiske emner er tette koblet til praksis.....	39
9 Bruk av ulike undervisningsformer	40
9.1 Størst bruk av studentaktive læringsformer i pedagogiske og fagdidaktiske emner.....	41
9.2 Ferdighetstrening lite benyttet i undervisningen	41
9.3 Arbeidslivets betydning for utvikling av undervisningsformer	42
9.4 Behov for å videreutvikle kompetanse?	43
10 Tilknytning til arbeidslivet	44
10.1 Profesjonsfag er i stor grad rettet mot en spesifikk bransje.....	45
10.2 Studieprogrammene gir kompetanse som er relevant for arbeidslivet	47
10.3 Tett kontakt med arbeidslivet innen profesjonsfag.....	48
10.4 Involvering av arbeidslivet	50
10.5 Få undervisere svarer at de trenger å videreutvikle kompetansen sin om arbeidslivets behov	52

11 FoU-basert utdanning	53
12 Referanseliste.....	55

Sammendrag

NOKUT gjennomfører en evaluering av de femårige lektorutdanningene for trinn 8–13 i perioden 2020–2022 og har i den sammenheng gjennomført flere spørreundersøkelser. Denne rapporten presenterer svardataene fra spørreundersøkelsen rettet mot dem som underviser lektorstudenter.

Undersøkelsen ble gjennomført som en del av NOKUTs Underviserundersøkelse. Blant respondentene i Underviserundersøkelsen var det 597 undervisere (10 prosent) som svarte at det er studenter som tilhører 5-årig integrert lektorutdanning for trinn 8–13 på emnet de underviser i. Disse fikk noen spørsmål knyttet til undervisning av lektorstudenter, f.eks. om de ser på seg selv som lærerutdanner, hvordan emnet de underviser i er tilpasset lektorstudentene og i hvilken grad de samarbeider med andre om lektorutdanningen.

To av tre av dem som underviser lektorstudenter, underviser i et disiplinfaglig emne. 17 prosent underviser innen fagdidaktikk og 6 prosent innen pedagogikk. De resterende oppga at emnet var en kombinasjon av disiplinfag, fagdidaktikk og/eller pedagogikk.

Disiplinfagsunderviserne innen realfag utgjør 40 prosent av utvalget, underviserne innen historie/religion 15 prosent og språk, samfunnsfag og «humanistiske fag, andre» rundt 10 prosent hver.

58 prosent av underviserne innen disiplinfaglige emner svarte at lektorstudentene utgjør mindre enn halvparten av studentene på emnet. At det er få lektorstudenter på mange emner, gjenspeiles også i fritekst-svar i undersøkelsen. Innen realfag er dette mest utbredt, mens de utgjør en større andel innen språk, historie/religion og «humanistiske fag, andre».

Blant disiplinfagsunderviserne er det kun en tredel som i stor grad ser på seg selv om en lærerutdanner. Blant profesjonsfagsunderviserne er andelen hhv. 73 og 80 prosent. Lavest andel som ser seg selv som lærerutdanner, er det blant undervisere innen realfag, deretter underviserne innen samfunnsfag.

Rundt 40 prosent av disiplinfagsunderviserne oppgir at emnet de underviser i, i stor grad er tilpasset lektorstudentene, både med tanke på faglig innhold og organisering. Jo større andel lektorstudentene utgjør av alle studentene på emnet, jo mer tilpasset er emnet både med tanke på faglig innhold og organisering.

50–60 prosent av underviserne innen fagdidaktikk og pedagogikk deltar i stor grad i faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer innen eget fagfelt. Blant disiplinfagsunderviserne er andelen bare rundt 20 prosent. Når det gjelder faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer på andre fagfelt, svarer flertallet av underviserne at de i liten grad deltar i slik samarbeid, uavhengig av type emne.

Mange av profesjonsfagsunderviserne bruker i stor grad undervisningsmetoder som lektorstudentene selv kan bruke som lærere, de bruker eksempler fra praksisfeltet i undervisningen, og de bruker oppdatert kunnskap fra skolen i utviklingen av emnet. De mener også at emnets plassering i studieløpet legger godt til rette for lektorstudentenes faglige utvikling, og de bruker lektorstudentenes erfaringer fra praksis i undervisningen. Andelen er jevnt over litt høyere blant underviserne i pedagogikk enn fagdidaktikk på disse spørsmålene. Det er imidlertid en lav andel i begge gruppene (hhv. 25 og 15 prosent) som har kjennskap til hva som foregår på lektorstudentenes øvrige fag/emner.

Mange bruker studentaktive læringsformer i undervisningen, og vi finner størst bruk av studentaktive læringsformer i pedagogiske og fagdidaktiske emner. Vi ser også at

profesjonsfagsunderviserne i større grad enn disiplinifagsunderviserne, mener at tilbakemeldinger fra samfunns- og arbeidsliv har betydning for valg av undervisnings- og arbeidsformer.

De fleste opplever at studieprogrammet gir kompetanse som er relevant for arbeidslivet, uavhengig av type emne de underviser i. Det er imidlertid langt flere blant profesjonsfagsunderviserne enn blant disiplinifagsunderviserne som mener studentene i stor grad bevisstgjøres på hva de lærer som er relevant for arbeidslivet, at arbeidslivet informeres om de ferdige kandidatenes kompetanse og at det tilrettelegges for samarbeid mellom studentene og aktører fra arbeidslivet (skrive semesteroppgave, prosjekter, utplassering i bedrift etc.).

1 Kort om undersøkelsen

NOKUT gjennomfører en evaluering av de femårige lektorutdanningene for trinn 8–13 i perioden 2020–2022¹. Prosjektet følger opp NOKUTs kartlegging av lektorutdanningene fra 2019 (Bore m.fl. 2019).

Spørreundersøkelsen blant undervisere på lektorutdanningene er en del av kunnskapsgrunnlaget for evalueringen. I tillegg kommer blant annet spørreundersøkelser rettet mot andre relevante målgrupper, institusjonenes egne evalueringer og intervjuer med representanter fra institusjonene.

Undersøkelsen ble gjennomført som en del av NOKUTs Underviserundersøkelse², som gikk ut til alle vitenskapelig ansatte ved norske universiteter og høyskoler våren 2021.

Formålet med selve Underviserundersøkelsen er å kartlegge hvordan underviserne jobber med undervisning og læring, hva slags prioriteringer og avveininger de gjør og hvilke ressurser (faglige og andre) de har tilgjengelige. Alle som deltok i Underviserundersøkelsen, fikk spørsmål om de har undervist eller veiledet i et emne i studieåret 2020–2021. De som svarte «Ja» på dette, fikk en rekke spørsmål om undervisningen i dette emnet. Til slutt fikk de et spørsmål om det var studenter som tilhører det 5-årige integrerte lektorprogrammet for trinn 8–13, **herved kalt lektorstudenter**, på emnet de underviste i. I denne rapporten følger vi underviserne som svarte «Ja» på dette spørsmålet. De fikk blant annet spørsmål om hvordan emnet de underviser i, er tilpasset lektorstudentene og om deres syn på seg selv som lærerutdannere. Vi ønsket med de ekstra spørsmålene til dem som underviser lektorstudenter, å få kunnskap som kan belyse sider knyttet til temaene i evalueringen av lektorutdanning for trinn 8–13.

Det inngår undervisere fra alle de elleve universitetene og høyskolene som tilbyr femårige lektorutdanninger for trinn 8–13.

Det er viktig å presisere at underviserne representerer det mangfold av undervisere på ulike emner som lektorstudentene møter på sin vei i løpet av lektorutdanningen.

1.1 Spørreskjemaet

1.1.1 Generelt om skjemaet

Spørsmålene som var stilt spesifikt til dem som underviser lektorstudenter, tar i hovedsak utgangspunkt i evalueringens tema 3 «Helhet og sammenheng».

Foruten dette er også noen av spørsmålene i hoveddelen av Underviserundersøkelsen relevante for evalueringen av lektorutdanningene, som spørsmålene om tilknytning til arbeidslivet, undervisningsformer og FoU-basert utdanning.

Mange av spørsmålene skulle besvares på en fem-delt Likert-skala (I ingen / svært liten grad – I liten grad – I noen grad – I stor grad – I svært stor grad), i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant».

¹ <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

² <https://www.nokut.no/studiebarometeret/underviserundersokelsen/>

Undersøkelsen inneholder også noen innledende faktaspørsmål, som for eksempel hvilket fag som beskriver emnet man underviser i, hvor mange studenter det er på emnet og hvor stor andel av dem som er lektorstudenter.

Noen steder i spørreskjemaet hadde respondentene mulighet til å skrive fritekstsvar. Respondentene fikk også spørsmål om de samtykket til at svardataene kan kobles med bakgrunnsopplysninger, som hvilken institusjon og hvilket fakultet de jobber ved.

Spørreundersøkelsen gjelder undervisning som er gjennomført i studieåret 2020–2021. Dette studieåret var sterkt preget av koronapandemiens restriksjoner på utdanningsvirksomheten. Undersøkelsen har fanget situasjonen i dette studieåret for underviserne.

Respondentene kunne velge å besvare spørreskjemaet på bokmål, nynorsk eller engelsk.

Skjemaet inneholder en del *aktiveringer* som gjør at vi styrer grupper av respondenter til enkelte spørsmålsbatterier basert på svarene de har gitt på tidligere spørsmål. Informasjon om dette kommer fortløpende i rapporten, der det er aktuelt. Hele spørreskjemaet er tilgjengelig fra Underviserundersøkelsens nettside.³

1.1.2 Utviklingen av spørreskjemaet

Mer informasjon om spørreskjemaet til Underviserundersøkelsen er beskrevet i resultatrapporten for undersøkelsen (Amundsen m.fl., 2021).

For spørsmålene beregnet på dem som underviser lektorstudenter, var evalueringens temaer, med underpunkter, sterkt førende for spørretemaene.

Et tidlig element i skjema utviklingen var å kartlegge andre relevante spørreundersøkelser for alle målgruppene i evalueringen: aktive studenter, frafalte studenter, ferdigutdannede lektorer, ledere i ungdoms- og videregående skoler og undervisere. Dette for å se hva som var gjort på området fra før og dra veksler på erfaringer og funn fra tidligere prosjekter – ikke bare når det gjaldt resultatene, men også med tanke på det metodiske som tilgang til populasjonen, erfaringer fra datainnsamlingen, spørsmålsformuleringer osv. Vi dro veksler på alt vi lærte og kunne relatere til de ulike målgruppene, og vi ønsket å belyse de ulike temaene fra de ulike målgruppenes perspektiv.

Vi studerte rapportene fra SINTEFs undersøkelser om kvalitet i lærerutdanninger i forbindelse med GNIST-prosjektet (se Finne m.fl. 2011, 2013 og 2016), og vi hadde samtaler med prosjektansvarlig i SINTEF. Undervisere var en av målgruppene i SINTEFs undersøkelser.

I løpet av 2020 hadde NOKUT totalt 19 innspillmøter med en rekke interessenter: fagforeninger, arbeidsgivere, studentorganisasjoner, høyskoler og universiteter. Her ble evalueringens spørreundersøkelser presentert og kommentert. I de fleste møtene var det godt engasjement rundt temaene, og det kom flere nyttige innspill til tematikk for undersøkelsene.

Vi gjennomførte også kvalitative intervjuer med representanter fra målgruppene for fire av undersøkelsene i evalueringen⁴, der vi innhentet innspill til tematikken, diskusjon rundt begreper som brukes, hva målgruppen kan svare på og ikke svare på m.m. Alle intervjuene

³ <https://www.nokut.no/studiebarometeret/underviserundersokelsen/>

⁴ Aktive og frafalte lektorstudenter, ferdigutdannede lektorer samt rektorer og avdelingsledere/inspektører ved ungdoms- og videregående skoler.

ga oss mer kunnskap om lektorutdanningen som helhet, de ulike målgruppene, aktuelle problemstillinger og begrepsbruk.

Siden spørreskjemaet til underviserne skulle være en del av Underviserundersøkelsen, var det begrenset med antall spørsmål vi kunne ha. Underviserundersøkelsen var allerede en omfattende undersøkelse. Noen av spørsmålene som ble stilt til alle underviserne var også relevante for evalueringens tematikk. Vi valgte derfor å supplere med noen spørsmål som i hovedsak dreide seg om helhet og sammenheng, som var spesifikt rettet mot de som underviser lektorstudenter. Noen av spørsmålene ble tilpasset slik at de gjenspeilet lignende spørsmål vi hadde til aktive lektorstudenter og ferdigutdannede lektorer.

1.2 Datainnsamlingen

Populasjonen for selve Underviserundersøkelsen 2021 er alle vitenskapelig ansatte ved norske universiteter og høyskoler. Undersøkelsen ble gjennomført fra 13. april til 13. mai 2021. For informasjon om datagrunnlaget til Underviserundersøkelsen, gjennomføring av datainnsamlingen og frafallsanalyse, se resultatrapporten for undersøkelsen (Amundsen m.fl., 2021).

All informasjon som samles inn, behandles konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil ikke bli offentliggjort data som kan identifisere den enkelte. Prosjektet ble vurdert til å være i samsvar med personvernlovgivningen av NSD – Norsk senter for forskningsdata AS.

2 Om resultatene i denne rapporten

Om respondentene: Det er viktig å gjøre oppmerksom på at respondentene som underviser lektorstudenter er en sammensatt gruppe, som i varierende grad har tilknytning til lektorutdanningen. Noen av underviserne har mange lektorstudenter på emnet sitt, mens andre har kun noen få. De representerer det mangfoldet av undervisere som lektorstudentene møter i løpet av studieløpet sitt.

Analysenivåene: Analysenivåene vi opererer med, er primært institusjon, type emne de underviser i (disiplinfag, pedagogikk eller fagdidaktikk) og fagretning (kun for undervisere innen disiplinfag, se beskrivelse av fagretning i kap. 2.1).

Det er få svarende på mange av institusjonene, og vi viser i hovedsak bare svarfordelinger for institusjoner med 20 svarende eller mer på de aktuelle spørsmålene. Resultater for fagretningen «idrett» vises heller ikke pga. få respondenter.

Svarkategorier: De fleste spørsmålene i undersøkelsen kunne besvares på en svarskala med svarkategoriene «I Ingen / svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad», og «I svært stor grad», i tillegg til svarkategorien «Vet ikke / ikke relevant». Der hvor spørsmålene hadde andre svarkategorier enn dette, vil det bli presentert i teksten.

Tallene vi presenterer: På holdningsspørsmål, der vi har en fem-delt skala om «I hvilken grad ...», viser vi stort sett svarfordelingen for alle svarkategoriene.

I *omtalen* av resultatene slår vi i hovedsak sammen kategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» og omtaler det ofte som «I stor grad». Tilsvarende gjør vi også for kategoriene «I liten grad» og «I svært liten grad», som gjerne omtales som «I liten eller ingen grad».

Det er også tilfeller hvor vi viser figurer kun med summen av andelen som har svart «I stor grad» og «I svært stor grad». Dette gjelder spesielt når vi skal se på resultatene fordelt på

f.eks. type emne eller fagretning. Det gir et litt forenklet bilde, men gjør det også lettere å lese hovedtrekkene.

Koblinger mot andre data og undersøkelser: I denne rapporten viser vi ikke til funn fra de andre spørreundersøkelsene rettet mot de andre målgruppene. Det gjøres i egne analyserapporter. Denne rapporten er primært deskriptiv, hvor vi presenterer svardataene fra spørreundersøkelsen blant undervisere.

2.1 Om analysevariabelen fagretning

Analysevariabelen «Fagretning» er konstruert ut fra spørsmålet «*Hvilket fag beskriver best det emnet du besvarer spørreskjemaet utfra*» som gikk til alle underviserne. Respondentene kunne velge ett svaralternativ fra en liste med 49 alternativer. Fagene som var listet opp, er tilsvarende det som kalles «Utdanningstyper» i Studiebarometeret, som er en kategorisering av studieprogram NOKUT har utviklet bl.a. for analyseformål⁵. I denne listen er svarkategoriene en blanding av disiplin-fag (som sosiologi, historie, biologi etc.) og profesjonsutdanninger (som sykepleie, medisin, grunnskolelærer, lektor 8–13 etc.).

Siden svarkategoriene besto av både disiplin-fag og profesjonsutdanninger, ville det nok for flere av dem som underviser lektorstudenter, være slik at emnet de underviser i kunne passe under minst to av svarkategoriene, men siden kun ett svaralternativ var mulig, måtte de gjøre et valg. Vi vil derfor bruke analysevariabelen «Fagretning» kun for underviserne innen disiplin-faglige emner.

Analysevariabelen er konstruert slik at vi har skilt ut de svaralternativene som forekommer oftest blant dem som underviser lektorstudenter innen disiplin-fag, og gruppert dem sammen til de vanligste retningene innen lektorutdanning: Språk, realfag, samfunnsfag, historie og religion, humanistiske fag andre og idrett.

2.2 Om (signifikante) forskjeller

Vi omtaler forskjeller mellom fagretninger og institusjoner av en viss størrelse, og gjerne de med lavest og høyest andel respondenter som valgte de to mest positive svaralternativene (i stor grad / svært stor grad).

Da utvalgene per fagretning og per institusjon er små, er det mange av forskjellene som ikke er signifikante.⁶ I teksten omtaler vi i hovedsak forskjeller som er signifikante. Verdt å merke er at statistisk signifikans ikke sier noe om hvor stor forskjellen er mellom to grupper, og at en svært liten forskjell kan være signifikant om det er mange respondenter, mens en stor forskjell ikke trenger å være signifikant ved få respondenter.⁷

---

⁵ Utdanningstypene ligner på kategorien «faggrupper» i Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS), men er tilpasset de programmene/fagene som inngår i Studiebarometeret.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2021/hoyere-utdanning/studiebarometeret-2020_hovedtendenser_1-2021.pdf

⁶ Måling av signifikans er gjort ved bruk av t-tester, med et signifikansnivå på 0,05.

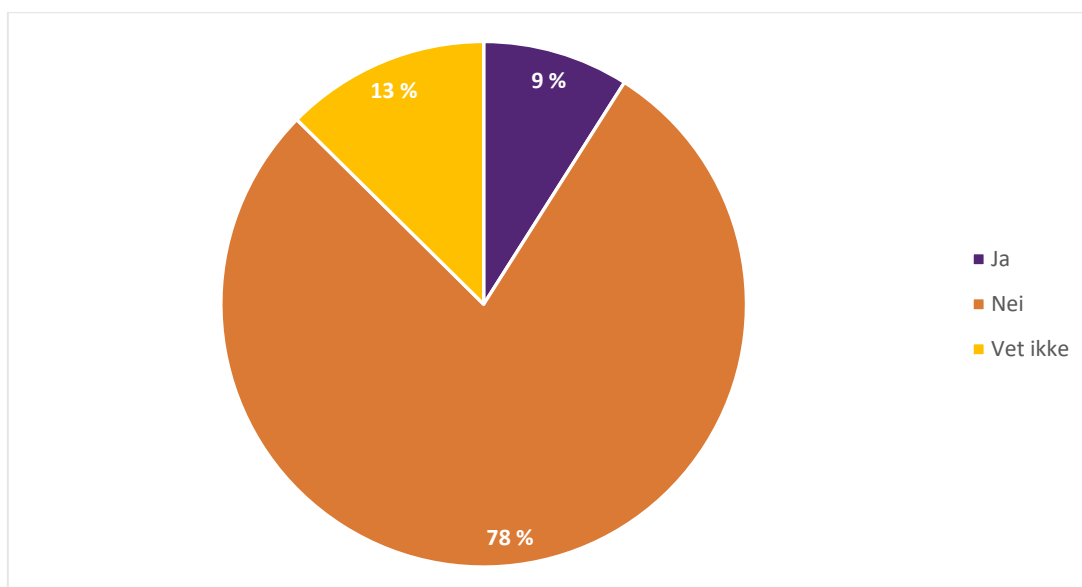
⁷ Verdt å merke er at statistiske tester tar utgangspunkt i at populasjonen er uendelig (stor), mens vår populasjon er begrenset og kjent. Eksempelvis er 30 svarende *svært få* av en uendelig populasjon, men i vår virkelighet er 30 svarende av 60 i en (del)populasjon *ganske mange*. Det kan derfor sies at testenes krav til signifikans er for strenge.

3 Hvem besvarte spørsmålene?

Det var til sammen 7 182 undervisere som deltok i Underviserundersøkelsen. Av disse var det 5 971 som fikk spørsmålet «Er det studenter som tilhører 5-årig integrert lektorutdanning for trinn 8–13 på emnet ditt?». 597 undervisere svarte ja og fikk dermed de følgende spørsmålene knyttet til undervisning av lektorstudenter.

Av de 597 underviserne som svarte at det var lektorstudenter på emnet de underviser i, var det 47 som tilhørte andre institusjoner enn de elleve som tilbyr lektorutdanning, og disse blir dermed omkodet til «Nei». Deretter var det 19 respondenter som oppga at emnet de underviser i tilhører grunnskolelærerutdanning – disse ble også omkodet til «Nei». Figur 3.1 viser svarfordeling etter omkodning.

Figur 3.1 Er det studenter som tilhører det 5-årige integrerte lektorprogrammet for trinn 8–13 på emnet ditt? Svarfordeling. Prosent. N=5971

Vi står da igjen med 531 respondenter som utgjør utvalget for analysen av undervisere som har lektorstudenter på emnet. Det utgjør 9 prosent av alle som svarte på det innledende spørsmålet. De vil i figurer og tabeller omtales som «Underviser lektorstudenter».

Det er interessant at hele 13 prosent av dem som fikk spørsmålet om det er lektorstudenter på emnet de underviser i, svarte «vet ikke». Halvparten av disse underviser innen realfag, og nesten en fjerdedel underviser innen samfunnsfag. Rundt 20 prosent er ansatt ved Universitetet i Oslo, mens 17 prosent jobber ved NTNU. Deretter er det rett i underkant av 10 prosent fra Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø. Fordelingen etter fagretning og institusjon blant dem som svarte «vet ikke», gjenspeiler fordelingen vi ser i hele populasjonen (se tabell 3.1 og tabell 3.2).

Det er vanlig at respondenter faller fra underveis i en spørreundersøkelse. I den lektorspesifikke delen av undersøkelsen var frafallet underveis lite: Bare 13 respondenter falt fra underveis.

Tabell 3.1 viser hvordan respondentene i utvalget fordeler seg etter hvilken institusjon de jobber ved, sammenlignet med alle respondentene i Underviserundersøkelsen. Tabellen viser kun de elleve institusjonene som tilbyr 5-årig integrert lektorutdanning for trinn 8–13.

Tabell 3.1 Utvalget for de som underviser lektorstudenter sammenlignet med alle undervisere i Underviserundersøkelsen, etter institusjon.

	Underviser lektorstudenter		Underviserundersøkelsen totalt	
	Antall	Andel	Antall	Andel
I alt	531	100	7 182	100
Institusjon				
Høgskolen i Innlandet (HINN)	10	1,9	251	3,5
MF vitenskapelig høyskole (MF)	10	1,9	40	0,6
Nord universitet (Nord)	25	4,7	314	4,4
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	34	6,4	290	4,0
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	120	22,6	1 163	16,2
Universitetet i Agder (UiA)	40	7,5	264	3,7
Universitetet i Bergen (UiB)	65	12,2	444	6,2
Universitetet i Oslo (UiO)	115	21,7	854	11,9
Universitetet i Stavanger (UiS)	34	6,4	260	3,6
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)	20	3,8	470	6,5
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet (UiT)	58	10,9	677	9,4

Undervisere fra NTNU og UiO utgjør den største andelen av undviserne som har lektorstudenter på emnet sitt – over 20 prosent er fra hver av de institusjonene. UiO og NTNU har de største lektorutdanningene i Norge målt i antall studenter, og det er også naturlig at det derfor er mange som underviser lektorstudenter ved disse institusjonene. De er også de største institusjonene i Underviserundersøkelsen, men her utgjør de en mindre andel av totalen (hhv. 16 og 12 prosent).

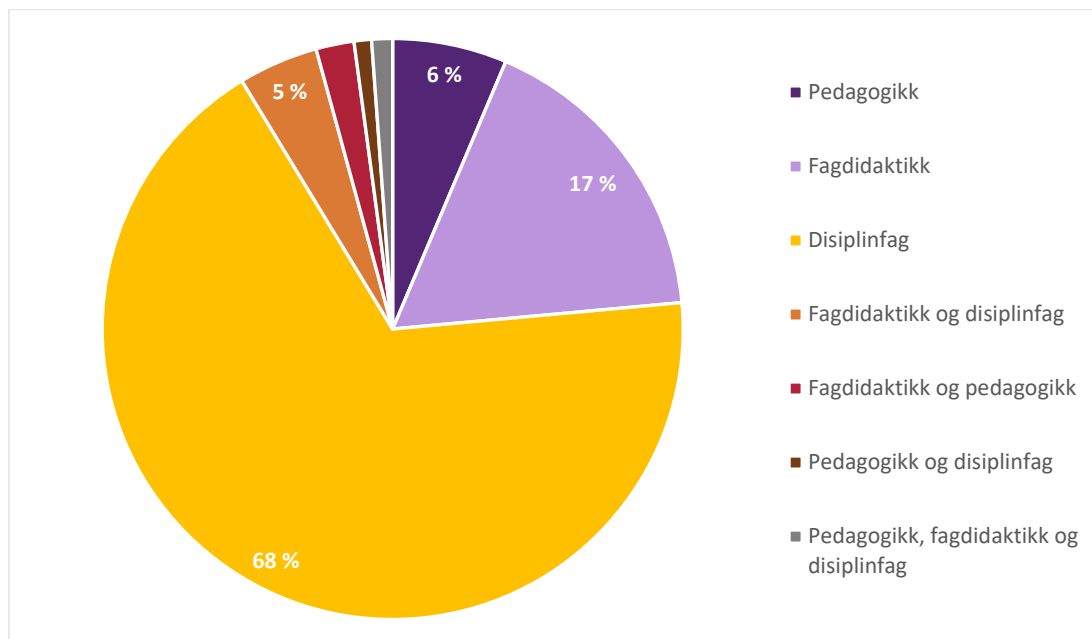
UiB og UiT er de nest største institusjonene som er representert blant dem som underviser lektorstudenter – over 10 prosent fra hver av institusjonene. Disse er også blant institusjonene som har forholdsvis mange lektorstudenter.

HINN, MF og USN har relativt små lektorprogrammer. Undervisere fra HINN og MF utgjør under 2 prosent av dem som underviser lektorstudenter i alt. For MF sin del – som bare har 40 respondenter totalt i Underviserundersøkelsen – er det så mye som en fjerdedel av undviserne som har lektorstudenter.

3.1 To av tre underviser i disiplin fag

De som underviser studenter som tilhører et 5-årig integrert lektorprogram, fikk spørsmål om emnet de underviser i er et pedagogikkemne, fagdidaktikkemne eller disiplin fagemne. Her var det mulig å krysse av på mer enn én av kategoriene. Figur 3.2 viser hvordan respondentene fordelte seg på type emne.

Figur 3.2 Er emnet du underviser i et pedagogikkemne, fagdidaktikkemne eller disiplinifagemne? Flere svar mulig. Svarfordeling. Prosent. N=518

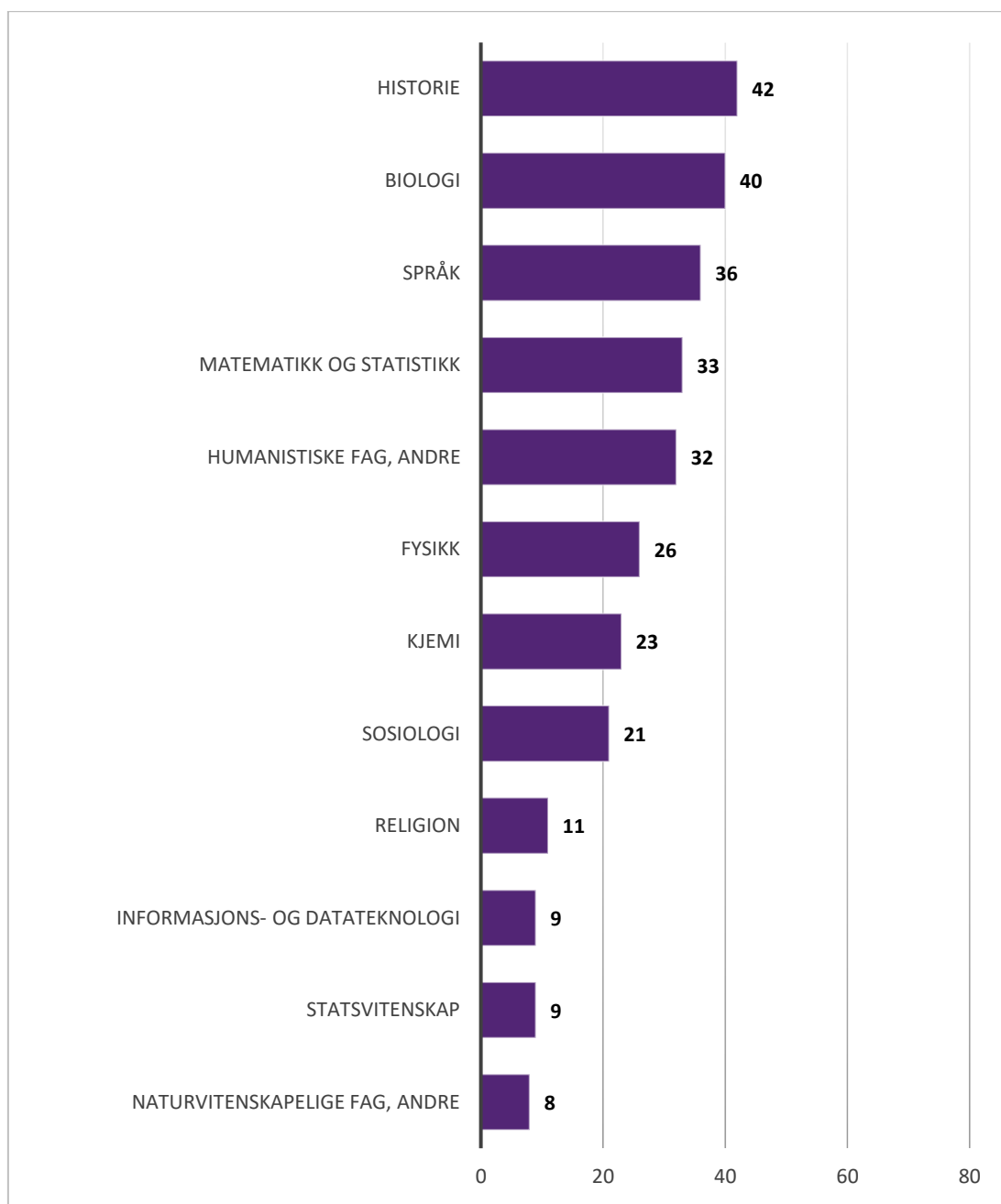
To av tre av dem som underviser lektorstudenter, underviser i et disiplinifaglig emne. 17 prosent underviser innen fagdidaktikk, mens 5 prosent krysset av for både fagdidaktikk og disiplinifag. 6 prosent underviser innen pedagogikk, mens 4 prosent krysset av for en kombinasjon av pedagogikk og fagdidaktikk og/eller disiplinifag.

I analysen videre, når vi ser nærmere på resultatene fordelt etter type emne, bruker vi kun de som krysset av for én kategori, altså kun disiplinifaglig, kun fagdidaktisk eller kun pedagogisk emne. Som tidligere nevnt er respondentene en sammensatt gruppe, og tilknytningen deres til lektorutdanningene er varierende. Noen av underviserne har mange lektorstudenter på emnet sitt, mens andre kun har noen få – dette kommer vi inn på i kapittel 3.4.

3.2 Flest realfagsundervisere

Alle som deltok i Underviserundersøkelsen, fikk spørsmål om hvilket fag som beskriver best det emnet de besvarer spørreskjemaet utfra. De kunne velge et svaralternativ fra en liste over 49 fag – se kapittel 2.1 for en nærmere beskrivelse av dette. For oss er det mest relevant å se på svarfordelingen kun for undervisere innen disiplinifaglige emner. Figur 3.3 viser antall undervisere for de 12 største fagene.

Figur 3.3 Hvilket fag beskriver best det emnet du besvarer spørreskjemaet utfra? Antall undervisere per fag. Undervisere innen disiplin faglige emner.

Fagene som har flest antall respondenter, er vanlige disiplin fag for lektorutdanningene. Norsk/nordisk var ikke et eget svaralternativ på denne lista, men vi kan anta at de som underviser i norsk/nordisk har valgt enten svaralternativet «Humanistiske fag, andre» eller «Språk».

Fagretning

Som beskrevet i kapittel 2.1 har vi konstruert en analysevariabel kalt «fagretning», hvor vi har gruppert fagene i større grupper. Gruppene er basert på de vanligste fagretningene

innen lektorutdanningene: Språk, humanistiske fag andre, realfag, samfunnsfag, historie og religion, idrett.

Tabell 3.2 viser fordelingen etter fagretning for alle respondentene i Underviserundersøkelsen og for dem som underviser lektorstudenter innen disiplinfulle emner.

Tabell 3.2 Fagretning for undervisere i alt og undervisere for lektorstudenter innen disiplinfulle emner. Antall og andel.

	Underviser lektorstudenter innen disiplinfulle		Underviserundersøkelsen totalt	
	Antall	Andel	Antall	Andel
I alt	351	100	7 182	100
Fagretning				
Språk	36	10,3	162	2,3
Humanistiske fag, andre	32	9,1	297	4,1
Realfag	143	40,7	1 929	26,9
Samfunnsfag	37	10,5	979	13,6
Historie/religion	53	15,1	206	2,9
Idrett	7	2,0	117	1,6

Når vi har slått fagene sammen til fagretninger, finner vi størst andel av underviserne for lektorstudenter innen kategorien «Realfag». De utgjør 40 prosent av alle lektorunderviserne innen disiplinfulle. Deretter kommer «Historie/Religion» med 15 prosent og «Språk», «Samfunnsfag» og «Humanistiske fag, andre» med rundt 10 prosent hver.

I Underviserundersøkelsen totalt utgjorde også undervisere innen «Realfag» den største gruppen, med rundt en fjerdedel av alle respondentene. Deretter kommer undervisere innen «Samfunnsfag» med 14 prosent. Sammenlignet med de som underviser lektorstudenter, utgjør underviserne innen «Historie/religion» en veldig liten andel.

Tabell 3.3 viser antall undervisere innen disiplinfulle emner, fordelt etter institusjon og fagretning.

Tabell 3.3 Antall som underviser lektorstudenter innen disiplin-fag, etter institusjon og fagretning.

Institusjon	I alt	Språk	Hum.fag, andre	Real- fag	Samf. fag	Hist./ religion	Idrett	Annet
I alt	351	36	32	143	37	53	7	43
NMBU	19			17				2
NTNU	82	8	5	34	13	8		14
UiA	26	2	2	5	4	4	5	4
UiB	49	6	7	23		9		4
UiO	87	16	10	35	8	12		6
UiS	21	1	3	10	2	3	1	1
UiT	37	2	3	15	5	7		5
Andre (HINN, MF, Nord og USN)	30	1	2	4	5	10	1	7

Siden undervisere innen realfag er den største gruppen, utgjør disse dermed en stor andel av disiplin-fagunderviserne på flere institusjoner: De utgjør nesten alle av disiplin-fagunderviserne fra NMBU, og ved NTNU, UiB, UiO, UiS og UiT utgjør de mellom 40–50 prosent.

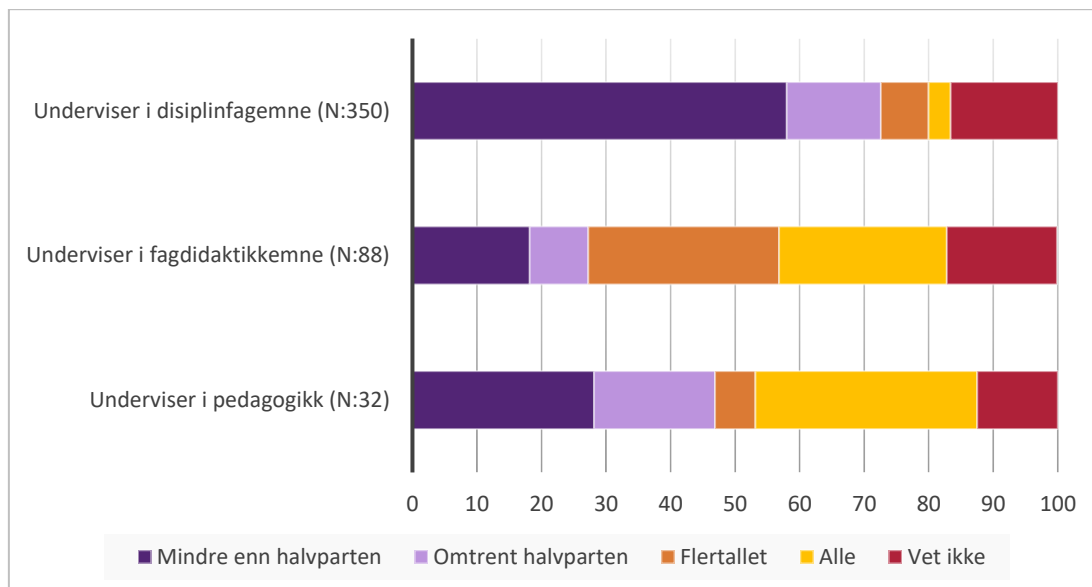
4 Lektorstudenter utgjør ofte et mindretall på realfagsemner

Respondentene som svarte ja til at det var studenter som tilhører lektorutdanning for trinn 8–13 på emnet de underviser i, fikk videre noen spørsmål relatert til dette.

Innledningsteksten til denne delen av spørreskjemaet lød slik: «Som en del av NOKUTs evaluering av de integrerte lektorutdanningene for trinn 8–13 har vi noen ekstra spørsmål til dem som har lektorstudenter på emnet de underviser i.»

Det første spørsmålet var «Omtrent hvor stor andel av studentene på emnet er lektorstudenter i studieåret 2020–2021?». Svarkategoriene var «Mindre enn halvparten», «Omtrent halvparten», «Flertallet», «Alle» og «Vet ikke». Figur 4.1 viser svarfordelingen på dette spørsmålet etter type emne de underviser i.

Figur 4.1 Omtrent hvor stor andel av studentene på emnet er lektorstudenter i studieåret 2020–2021? Svarfordeling, i alt og etter type emne. Prosent.

Totalt sett var det 58 prosent av undervisere innen disiplin faglige emner som svarte at mindre enn halvparten av studentene var lektorstudenter. Dette gjenspeiles også i fritekst-svar i undersøkelsen, ved at det er mange av underviserne innen disiplin faglige emner som påpeker at lektorstudentene utgjør en veldig liten andel av alle studentene på emnet.

Blant undervisere i fagdidaktiske og pedagogiske emner er det en mye lavere andel som oppgir at mindre enn halvparten av studentene er lektorstudenter (hhv. 18 og 28 prosent). Her utgjør lektorstudentene i større grad flertallet av studentene – eller alle studentene – på emnet: Til sammen 56 prosent av underviserne i fagdidaktiske emner svarer at lektorstudentene utgjør flertallet eller alle studenter på emnet, mens blant underviserne i pedagogiske emner er det 40 prosent som svarer at lektorstudentene utgjør flertallet eller alle.

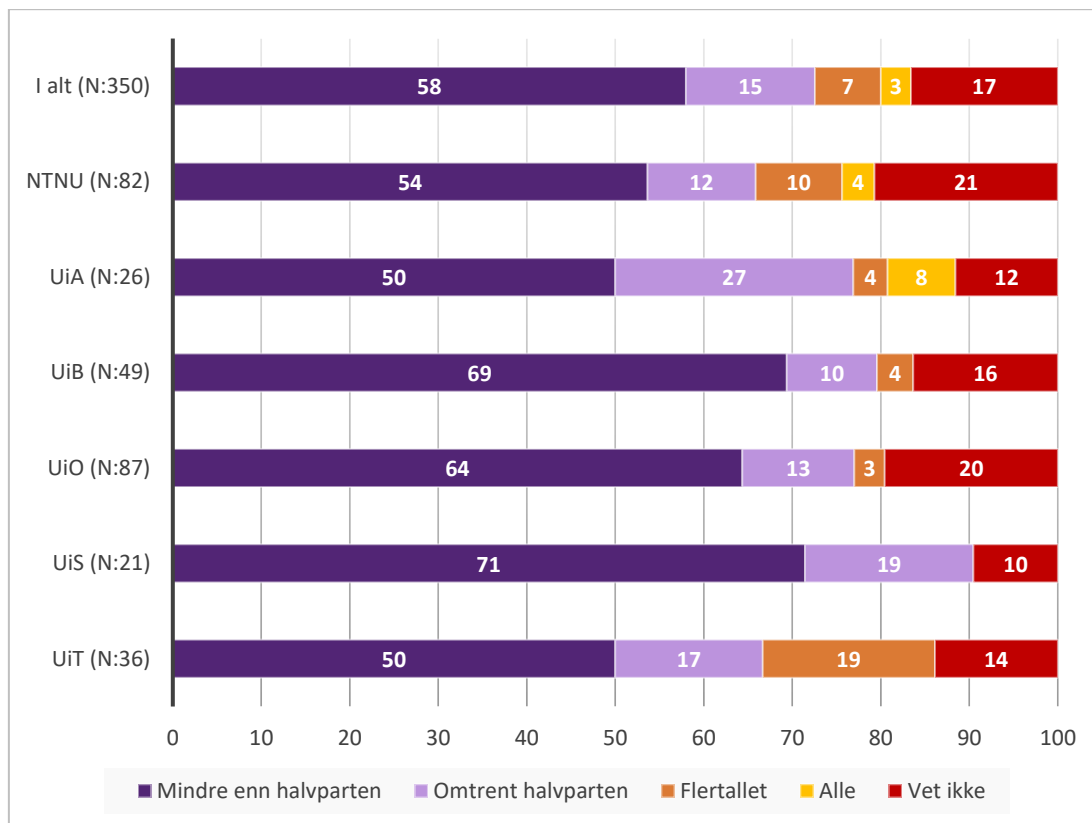
Vi ser også at en ikke ubetydelig andel har svart «vet ikke» på spørsmålet om hvor stor andel av studentene på emnet som er lektorstudenter: 17 prosent blant underviserne innen disiplin fag og fagdidaktikk og 13 prosent blant underviserne innen pedagogikk.

Hvis vi kun ser på undervisere innen «Lektor trinn 8–13» (60 respondenter, både innen fagdidaktikk, pedagogikk og disiplin fag jf. kapittel 3.3), var det nesten 80 prosent som oppga at lektorstudenter utgjør flertallet eller alle studentene på emnet.

Institusjoner

Hvis vi ser på fordelingen av andel lektorstudenter kun blant undervisere innen disiplin fag, kan vi se hvordan dette varierer etter hvilken institusjon underviserne jobber ved (figur 4.2, institusjoner med mer enn 20 respondenter).

Figur 4.2 Omtrent hvor stor andel av studentene på emnet er lektorstudenter i studieåret 2020–2021? Svarfordeling, undervisere innen disiplinfag, etter institusjon. Prosent.

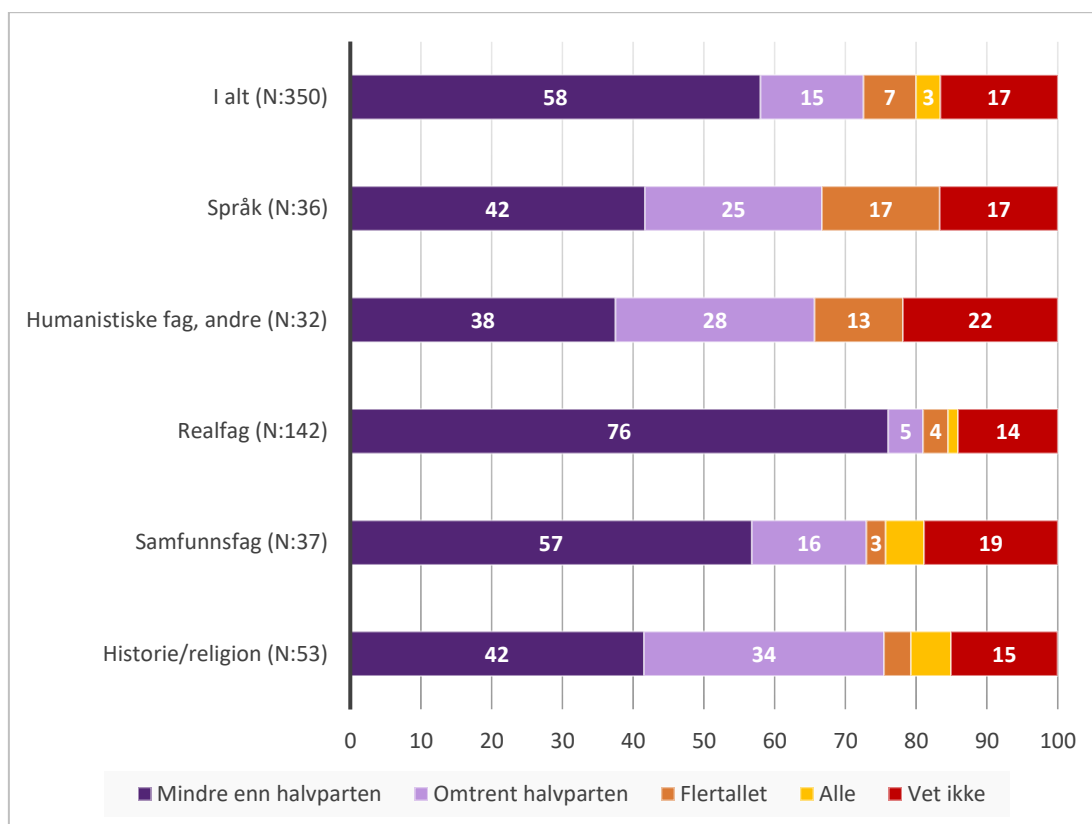

Bildet ser ganske likt ut på tvers av institusjoner. Det er en noe høyere andel av underviserne ved UiB, UiO og UiS hvor lektorstudenter utgjør mindre enn halvparten av studentene på emnet, men kun differansen mellom NTNU og UiB er signifikant. Andel som har svart «Vet ikke» er størst hos de store institusjonene NTNU og UiO.

Fagretninger

Hvis vi ser på fordelingen av andel lektorstudenter kun blant undervisere innen disiplinfag, kan vi se hvordan dette varierer etter hvilken fagretning de underviser innen (figur 4.3).

Figur 4.3 Omtrent hvor stor andel av studentene på emnet er lektorstudenter i studieåret 2020–2021? Svarfordeling, undervisere innen disiplin-fag, etter fagretning. Prosent.

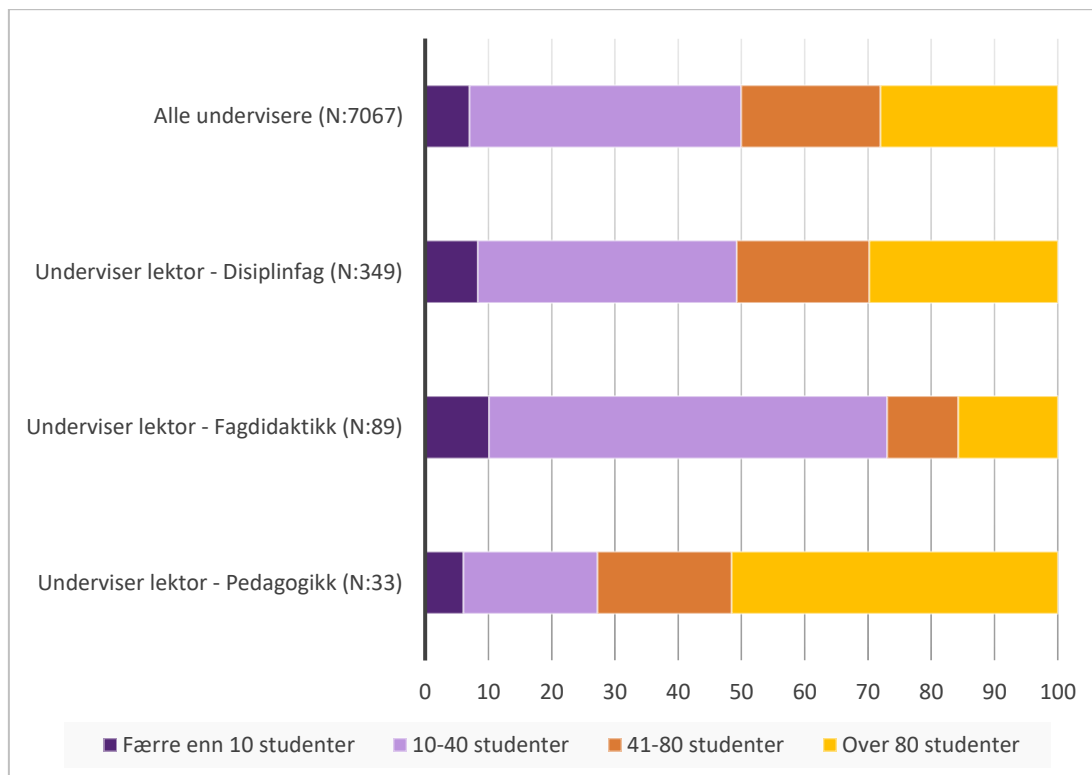
Det er større variasjoner når vi ser på andel lektorstudenter etter fagretning: Innen realfag utgjør lektorstudentene ofte mindre enn halvparten av alle studentene på emnet. Det kan kanskje forklares med at innen realfag er det mer utbredt at de samme emnene inngår i flere studieprogrammer – for eksempel finnes det mange grunnenemner som også lektor-, medisin- og ingeniørstudenter deltar på.

Innen «Språk», «Humanistiske fag, andre» og «Historie/religion» utgjør i snitt lektorstudentene en større andel av studentmassen på emnene.

4.1 Antall studenter

Hvor store studentgrupper er det snakk om? Alle respondentene i Underviserundersøkelsen fikk spørsmålet «Omtrent hvor mange studenter er det på emnet i studieåret 2020/2021?». I figur 4.4 ser vi svarfordelingen på dette spørsmålet for alle respondentene i Underviserundersøkelsen, og for dem som underviser lektorstudenter – fordelt etter om de underviser i et disiplin-fagsemne, pedagogikkemne eller fagdidaktikkemne.

Figur 4.4 Omtrent hvor mange studenter er det på emnet i studieåret 2020/2021? Svarfordeling. Alle undervisere og undervisere for lektorstudenter. Prosent.

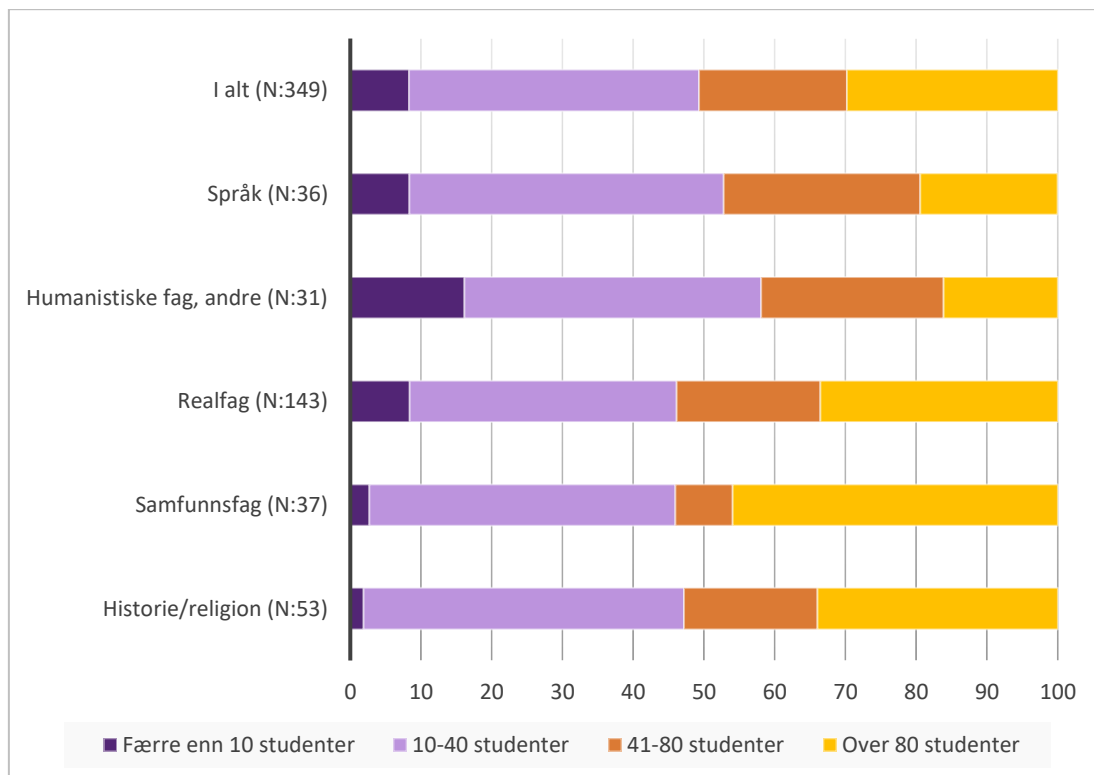
Fordelingen blant undervisere innen disiplinfag som har lektorstudenter på emnet sitt, er veldig lik som for alle undervisere. Halvparten av dem som har lektorstudenter på emnet sitt, underviser i relativt små studentgrupper, med 10–40 studenter på emnet. Rundt 20 prosent underviser på emner med 41–80 studenter og rundt 30 prosent har over 80 studenter på emnet.

For undervisere innen fagdidaktikk som har lektorstudenter på emnet sitt, er det en større andel som underviser grupper med færre studenter – her svarer over 70 prosent at de underviser på et emne med 10–40 studenter, og knappe 15 prosent har grupper på over 80 studenter.

Underviserne innen pedagogikkemner har i gjennomsnitt større studentgrupper – her svarer halvparten at de har over 80 studenter på emnet, mens bare 20 prosent har 10–40 studenter. En forklaring på dette kan være at lektorstudentene i større grad har felles undervisning i pedagogikkemnene, mens innen fagdidaktikk deles de inn etter fagretning, og at det dermed blir mindre grupper.

For underviserne innen disiplinfag, kan vi se hvor store studentkull de har på emnet etter hvilken fagretning emnet tilhører, figur 4.5.

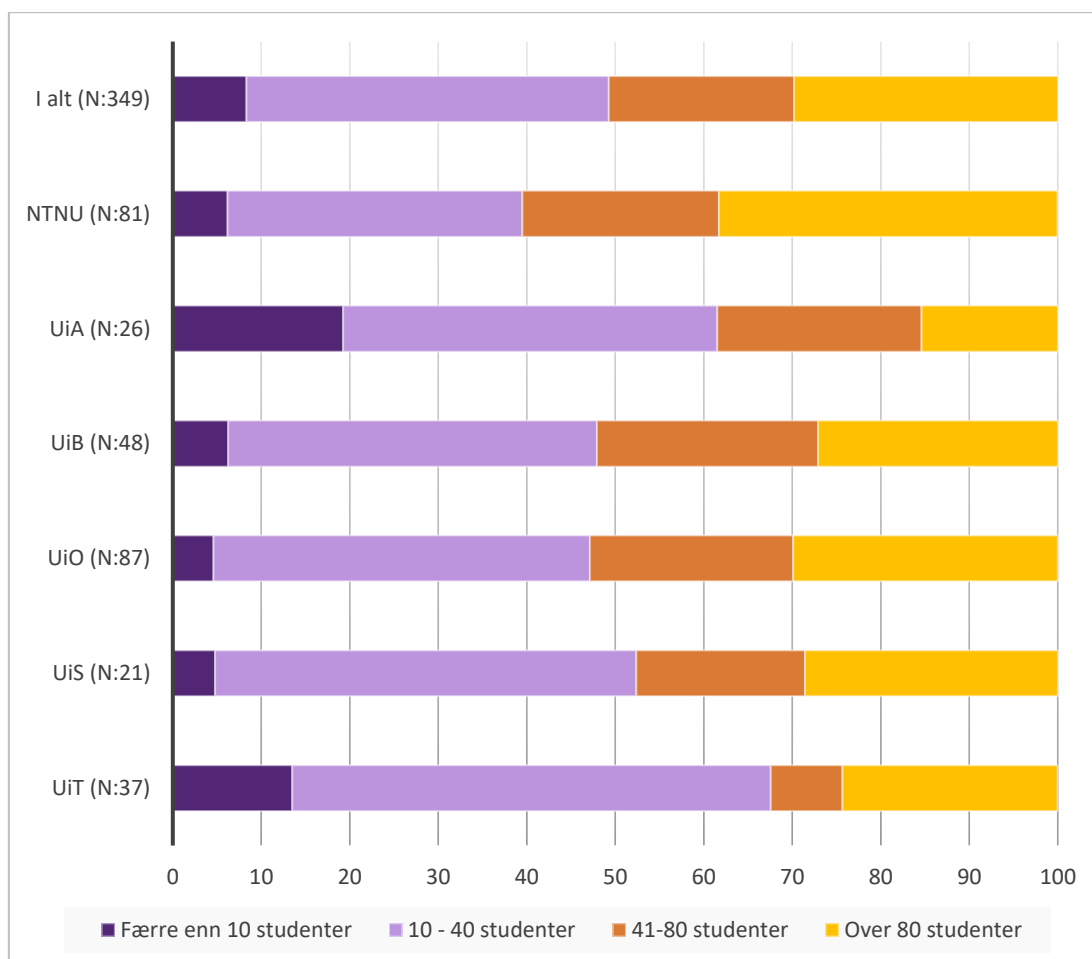
Figur 4.5 Omtrent hvor mange studenter er det på emnet i studieåret 2020/2021? Svarfordeling. Undervisere for lektorstudenter innen disiplin fag, etter fagretning. Prosent.

Innen samfunnsfag underviser nesten halvparten av underviserne i emner med over 80 studenter. Innen realfag og historie/religion er det rundt en tredel av underviserne som har tilsvarende store emner. Undervisere innen «Humanistiske fag, andre» er de som i høyest grad underviser mindre studentgrupper.

Vi kan også se på antall studenter på emnet, fordelt etter hvilken institusjon underviseren jobber ved. Figur 4.6 viser svarfordelingen etter institusjon, kun for undervisere innen disiplin fag og institusjoner med mer enn 20 respondenter.

Figur 4.6 Omtrent hvor mange studenter er det på emnet i studieåret 2020/2021? Svarfordeling, undervisere innen disiplinfg, etter institusjon. Prosent.

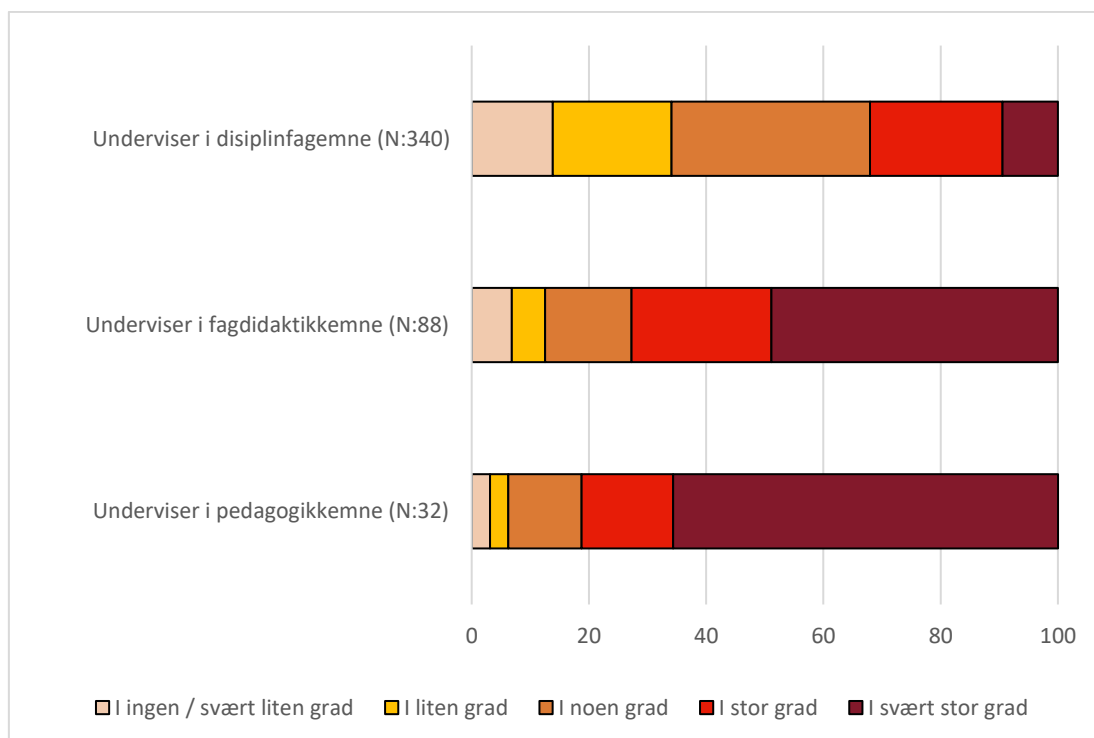
Blant undervisere innen disiplinfg ved NTNU har 38 prosent studentgrupper på over 80 studenter. Ved UiO og UiS er tilsvarende andel rundt 30 prosent. UiA er den institusjonen hvor lavest andel av underviserne har store studentgrupper, med kun 15 prosent.

Ved UiT og UiA er det henholdsvis 14 og 19 prosent som underviser i emner med færre enn 10 studenter. For de andre institusjonene er tilsvarende andel rundt 5 prosent.

5 En av tre av undervisere innen disiplinfg ser på seg selv som lærerutdanner

Respondentene som svarte ja til at det var studenter som tilhører lektorutdanning for trinn 8–13 på emnet de underviser i, fikk videre spørsmålet «I hvilken grad ser du på deg selv som en lærerutdanner». Figur 5.1 viser svarfordelingen på dette spørsmålet. Rundt 2 prosent svarte «Vet ikke» på dette spørsmålet, disse er holdt utenfor beregningen av svarfordeling.

Figur 5.1 «I hvilken grad ser du på deg selv som en lærerutdanner». Svarfordeling, etter type emne. Prosent.

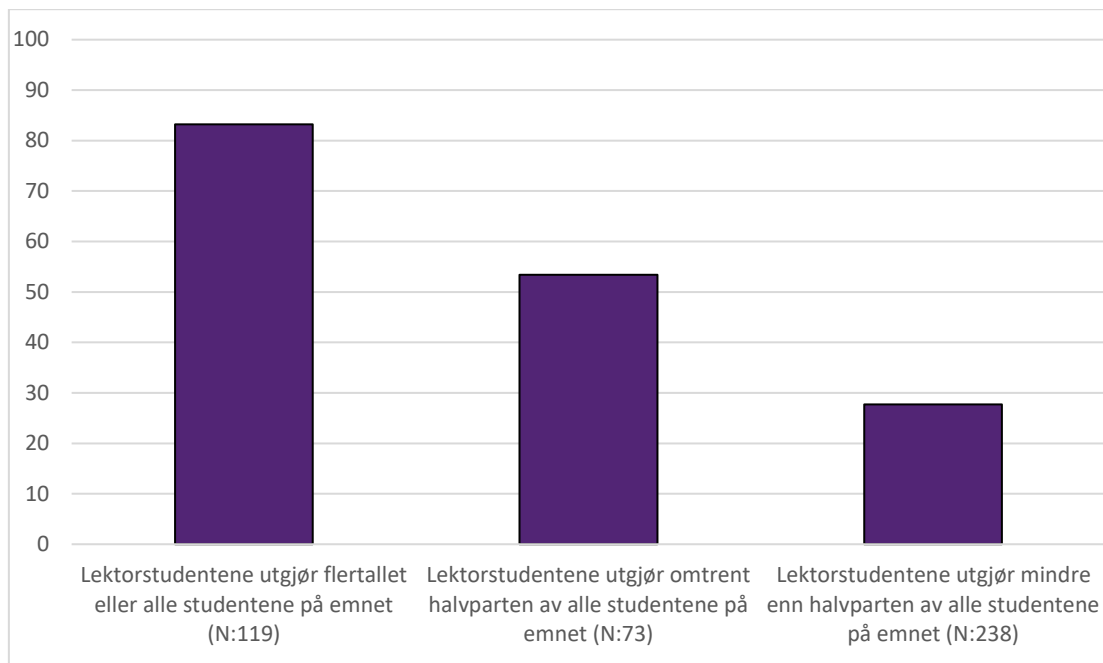
Blant dem som underviser lektorstudenter i disiplinfaglige emner, ser vi at selv om det er så mye som en tredel som i liten eller ingen grad ser på seg selv om en lærerutdanner, så er det like store andeler som ser på seg selv som lærerutdanner i henholdsvis noen grad og i stor / svært stor grad.

Til sammenligning er det nesten tre av fire (73 prosent) av underviserne innen fagdidaktiske emner som ser på seg selv som lærerutdanner, mens blant underviserne innen pedagogiske emner er andelen 80 prosent.

Vi kan anta at andel lektorstudenter på emnet har en betydning for om man ser på seg selv som lærerutdanner. Dette ser vi tydelig i figur 5.2.

Figur 5.2 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad ser du på deg selv som en lærerutdanner?», etter andel lektorstudenter på emnet. Prosent.

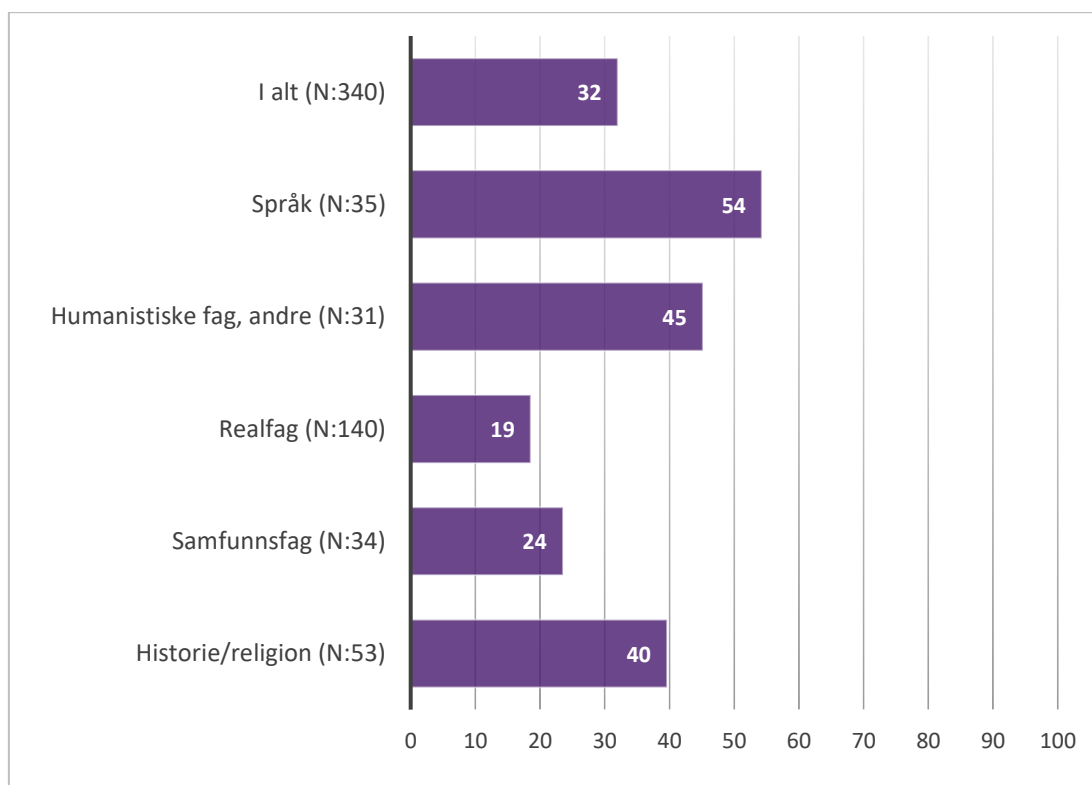

Blant underviserne som underviser i emner hvor lektorstudentene utgjør flertallet eller alle studentene på emnet, er det over 80 prosent som i stor grad ser på seg selv som en lærerutdanner – i motsetning til underviserne hvor lektorstudentene utgjør mindre enn halvparten av studentene, hvor tilsvarende andel er kun 28 prosent.

Fagretninger

Figur 5.3 viser hvordan bildet ser ut når vi ser resultatene etter fagretning. Figuren viser andelen underviserne innen disiplin faglige emner som har svart «I stor grad» og «I svært stor grad» på spørsmålet om de ser på seg selv som en lærerutdanner.

Figur 5.3 Andel undervisere innen disiplin faglige emner som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad ser du på deg selv som en lærerutdanner?», etter fagretning. Prosent.

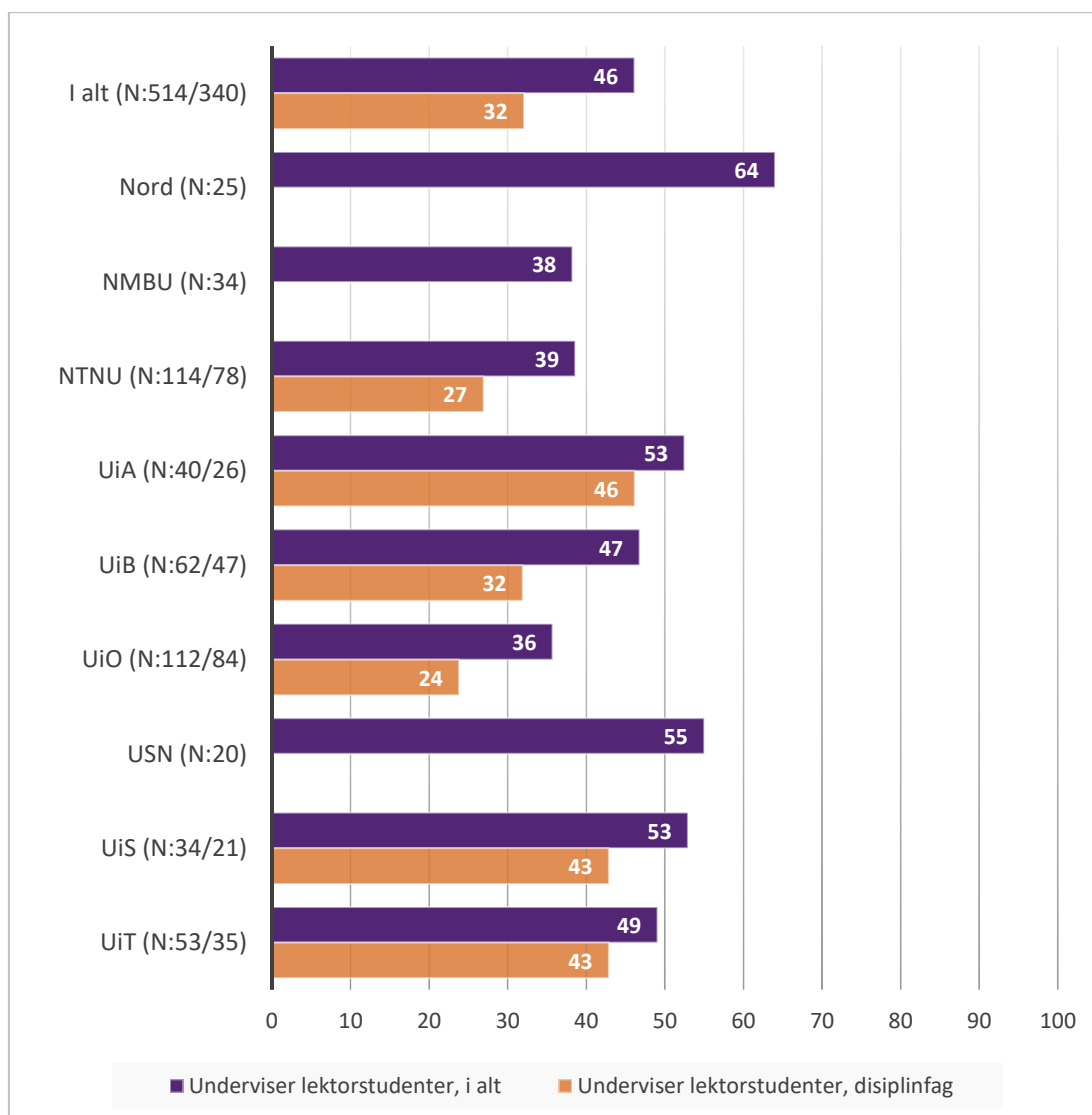
Undervisere innen realfag er dem som i minst grad ser på seg selv som lærerutdannere, deretter disiplin fagsundervisere innen samfunnsfag. Vi så i kapittel 4 at spesielt innen realfag – men også innen samfunnsfag – utgjorde lektorstudenter ofte en liten andel av alle studentene på emnet (figur 4.3), og i tillegg er det gjerne mange studenter på emnene innen disse fagretningene, spesielt innen samfunnsfag (figur 4.5).

Innen språk, historie/religion og andre humanistiske fag er andelen som i stor grad ser på seg selv som lærerutdanner høyere, og vi vet også fra kapittel 4 at lektorstudentene i snitt utgjør en større andel av studentmassen på emnene innen disse fagretningene (figur 4.3).

Institusjoner

I figur 5.4 ser vi resultatene fordelt etter institusjon, for institusjoner med mer enn 20 respondenter. For noen institusjoner er det ikke nok svarende til å vise svarfordelingen kun for undervisere innen disiplin faglige emner.

Figur 5.4 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad ser du på deg selv som en lærerutdanner?», etter institusjon og type emne. Prosent.

Det er små forskjeller mellom institusjonene, og de forskjellene som finnes kan også ha sammenheng med antall studenter på emnene og hvilke fagretninger som tilbys. Ved Nord universitet finner vi høyest andel av undervisere som i stor grad ser på seg selv som en lærerutdanner.

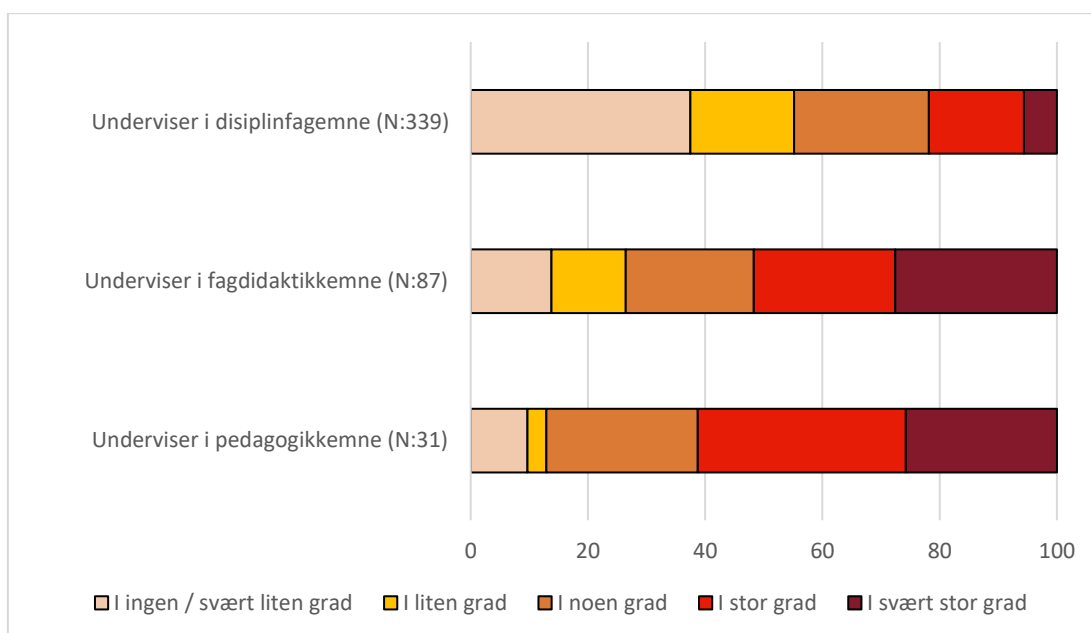
Ved UiO, NMBU og NTNU er det lavere andel av underviserne som i stor grad ser på seg selv som lærerutdannere. Ved disse institusjonene er en høy andel av underviserne tilknyttet realfag. Ved UiO og NTNU er det en høy andel av underviserne som har store studentgrupper. Rundt en tredel av underviserne innen disiplinlaglige emner ved disse institusjonene har over 80 studenter på emnet sitt (figur 4.6).

6 Mest faglig samarbeid med kollegaer innen eget fagfelt

Underviserne som har lektorstudenter på emnet de underviser i, fikk videre to spørsmål som angikk i hvilken grad de deltar i faglig samarbeid om lektorutdanningen med kollegaer på eget eller på andre fagfelt.

Figur 6.1 og 6.2 viser svarfordelingen på disse to spørsmålene. Rundt 2–3 prosent svarte «Vet ikke» – disse er holdt utenfor beregningen av svarfordeling.

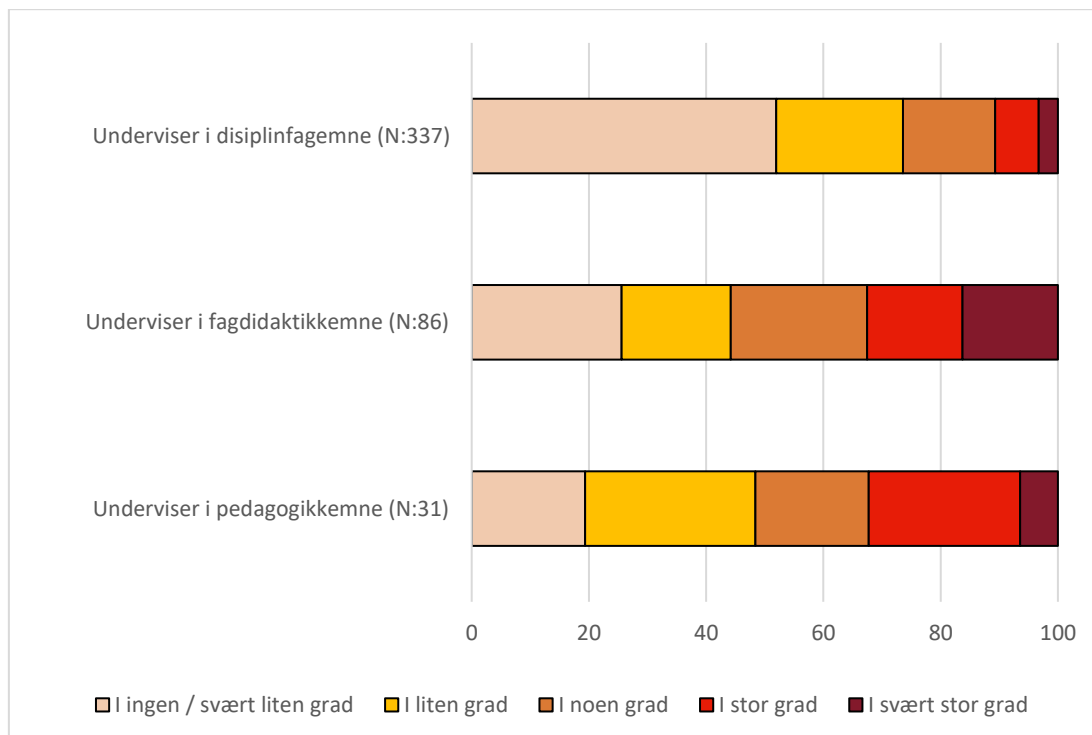
Figur 6.1 «I hvilken grad har du deltatt i faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer på eget fagfelt?». Svarfordeling etter type emne. Prosent.

Underviserne innen pedagogiske emner er de som i størst grad har deltatt i faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer innen eget fagfelt. Rundt 60 prosent svarte i stor eller svært stor grad på dette. Tilsvarende andel er rundt 50 prosent blant underviserne i fagdidaktiske emner. Blant underviserne innen disiplin faglige emner er det bare rundt 20 prosent som i stor grad har deltatt i faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer innen eget fagfelt – her var det nesten 60 prosent som i liten eller ingen grad har deltatt i slikt samarbeid.

Figur 6.2 viser svarfordelingen på spørsmålet om man har samarbeidet om lektorutdanningen med kollegaer på *andre* fagfelt.

Figur 6.2 «I hvilken grad har du deltatt i faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer på andre fagfelt?». Svarfordeling. Prosent.

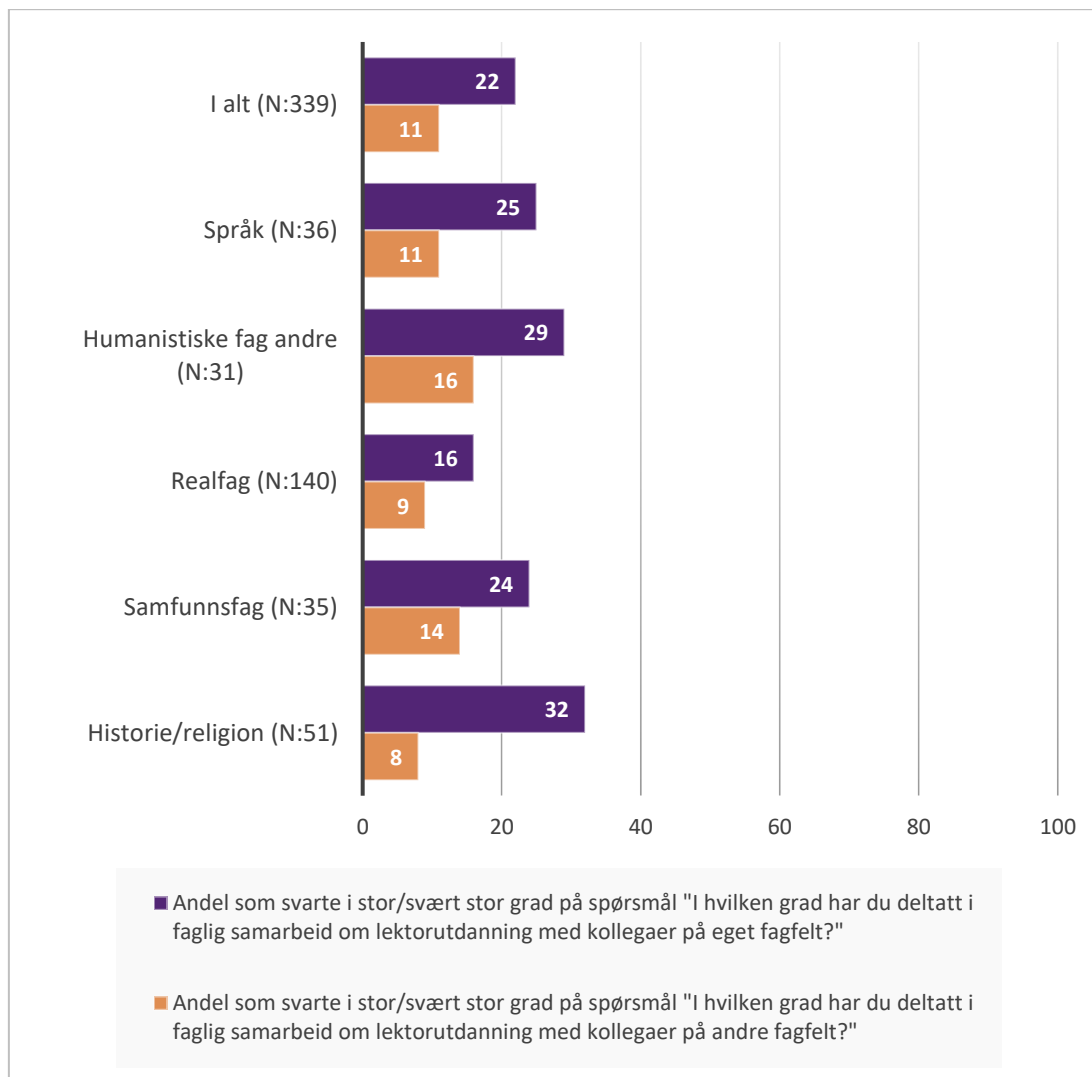

Når det gjelder faglig samarbeid om lektorutdanning med kollegaer på *andre* fagfelt, svarer flertallet at de i liten eller ingen grad deltar i slik samarbeid: Blant undervisere innen pedagogikk eller fagdidaktikk svarer omtrent halvparten at de i liten grad deltar i slikt samarbeid, mens blant undervisere innen disiplin fag er tilsvarende andel hele 75 prosent.

Fagretninger

I figur 6.3 ser vi andel av undviserne innen disiplin faglige emner som i stor eller svært stor grad deltar i faglig samarbeid om lektorutdanningen, fordelt etter fagretning.

Figur 6.3 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om faglig samarbeid innen eget og andre fagfelt, etter fagretning. Prosent.

Det er små forskjeller mellom fagretningene når det gjelder andel som deltar i faglig samarbeid på eget eller andre fagfelt.

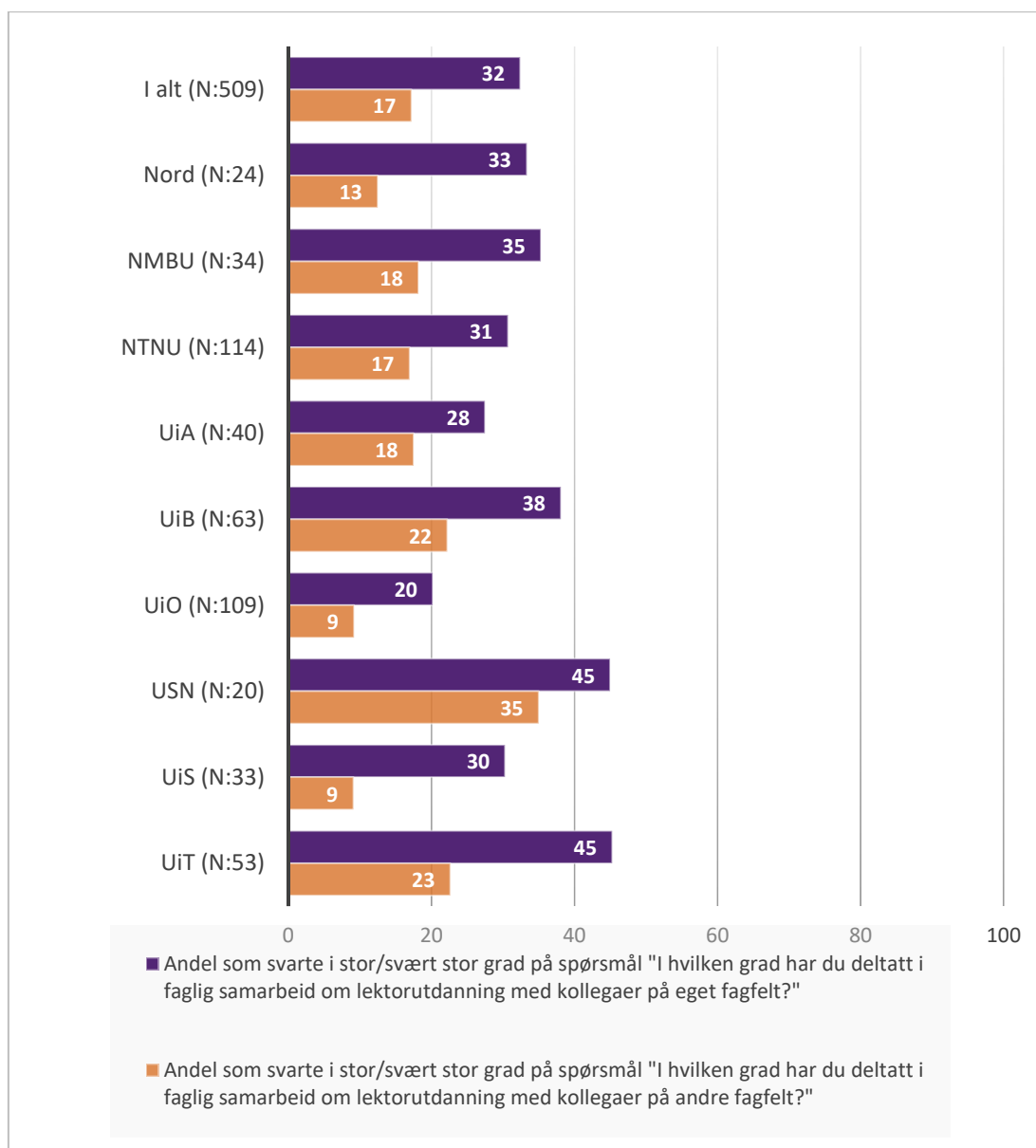
Blant undervisere innen historie/religion deltar 32 prosent i stor grad i faglig samarbeid om lektorutdanningen med kollegaer innen eget fagfelt, mens blant undervisere innen realfag er tilsvarende andel kun 16 prosent.

Når det gjelder samarbeid om lektorutdanning med kollegaer innen andre fagfelt, er det lav andel innen alle fagretningene som sier de i stor grad deltar i dette.

Institusjoner

Figur 6.4 viser resultatene for disse to spørsmålene fordelt etter hvilken institusjon underviserne jobber ved.

Figur 6.4 Andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om faglig samarbeid innen eget og andre fagfelt, etter institusjon. Prosent.

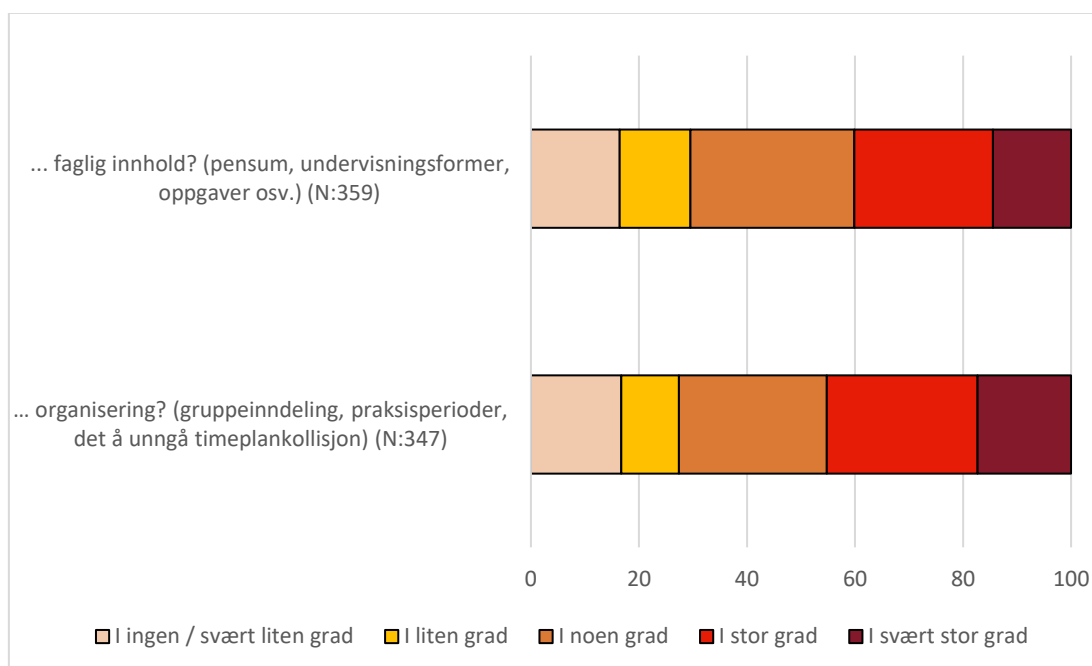
For alle institusjonene er det flere som i stor grad deltar i faglig samarbeid om lektorutdanningen med kollegaer på eget fagfelt, sammenlignet med samarbeid med kollegaer på andre fagfelt. Det er liten forskjell mellom institusjonene, og de fleste forskjellene er ikke signifikante. I hver sin ende av skalaen har vi UiT og USN som har høyest andel av underviserne som deltar i faglig samarbeid om lektorutdanningen med kollegaer på eget og andre fagfelt, og som er signifikant forskjellig fra UiO som har lavest andel.

7 Disiplinfaglige emners tilpasning til lektorstudenter

De som oppga at emnet de underviser i er disiplinfaglig, fikk to spørsmål om i hvilken grad emnet er tilpasset lektorstudentene – med tanke på faglig innhold og organisering.

Figur 7.1 viser svarfordelingen på de to spørsmålene. 6 prosent svarte «Vet ikke» på spørsmålet om faglig innhold, mens 9 prosent svarte «Vet ikke» på spørsmålet om organisering. De som svarte «Vet ikke» er holdt utenfor beregningen av svarfordeling.

Figur 7.1 «I hvilken grad er emnet tilpasset lektorstudentene, med tanke på ...?» Svarfordeling. Prosent.

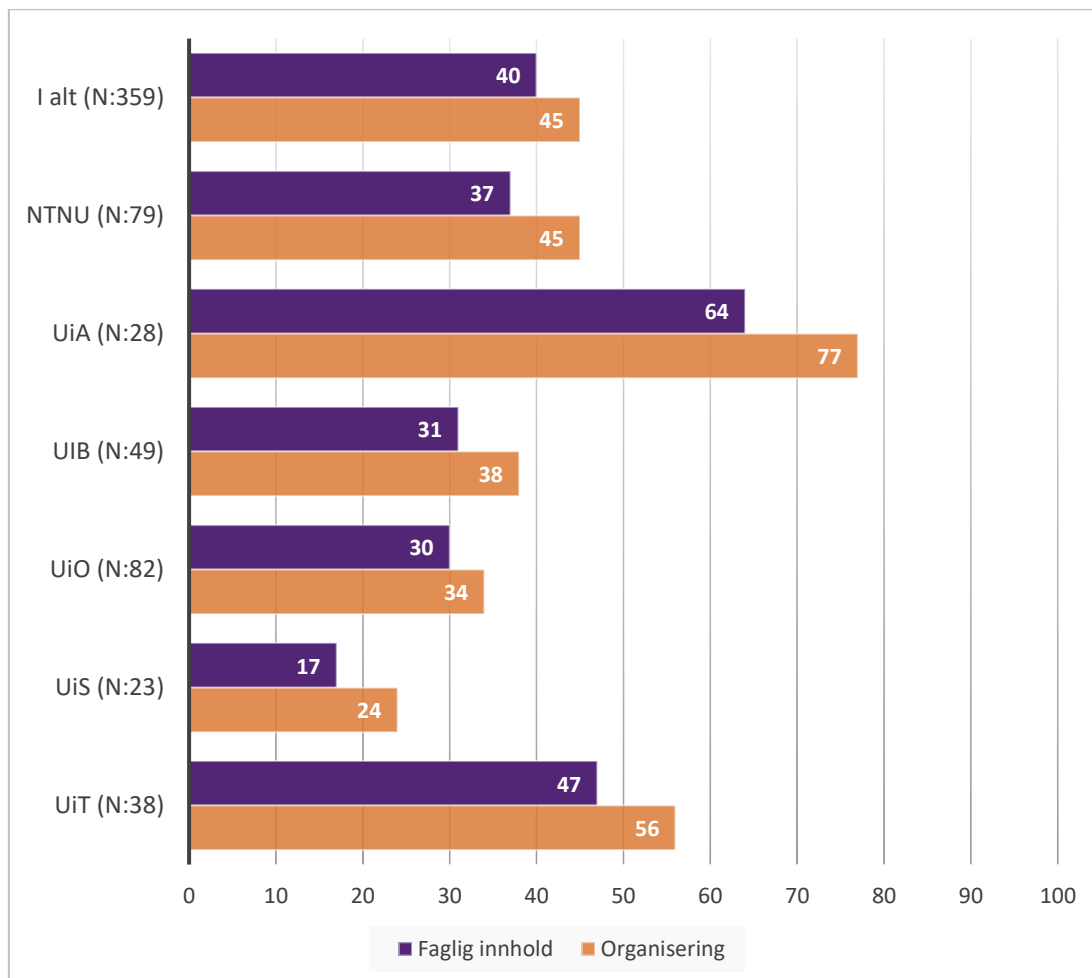

Svarfordelingen på disse to spørsmålene er noenlunde lik. Rundt 40 prosent oppgir at emnet de underviser i, i stor grad er tilpasset lektorstudentene, både med tanke på faglig innhold og organisering, mens rundt 30 prosent mener at det i liten eller ingen grad er tilpasset.

Vi skal se litt nærmere på hvordan svarfordelingen er på institusjonsnivå. Figur 7.2 viser andel av underviserne i disiplinfaglige emner som har svart at emnet er tilpasset lektorstudentene i stor eller svært stor grad når det gjelder faglig innhold og organisering. Vi viser resultatene for de institusjonene som har mer enn 20 svarende.

Figur 7.2 «I hvilken grad er emnet tilpasset lektorstudentene, med tanke på ...?» Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad», etter institusjon. Prosent.

Disiplinfagundervisere ansatt ved UiA er de som i størst grad mener at emnet de underviser i er tilpasset lektorstudentene⁸, både når det gjelder faglig innhold og organisering, mens underviserne ved UiS er de som mener emnet i minst grad er tilpasset lektorstudenter⁹.

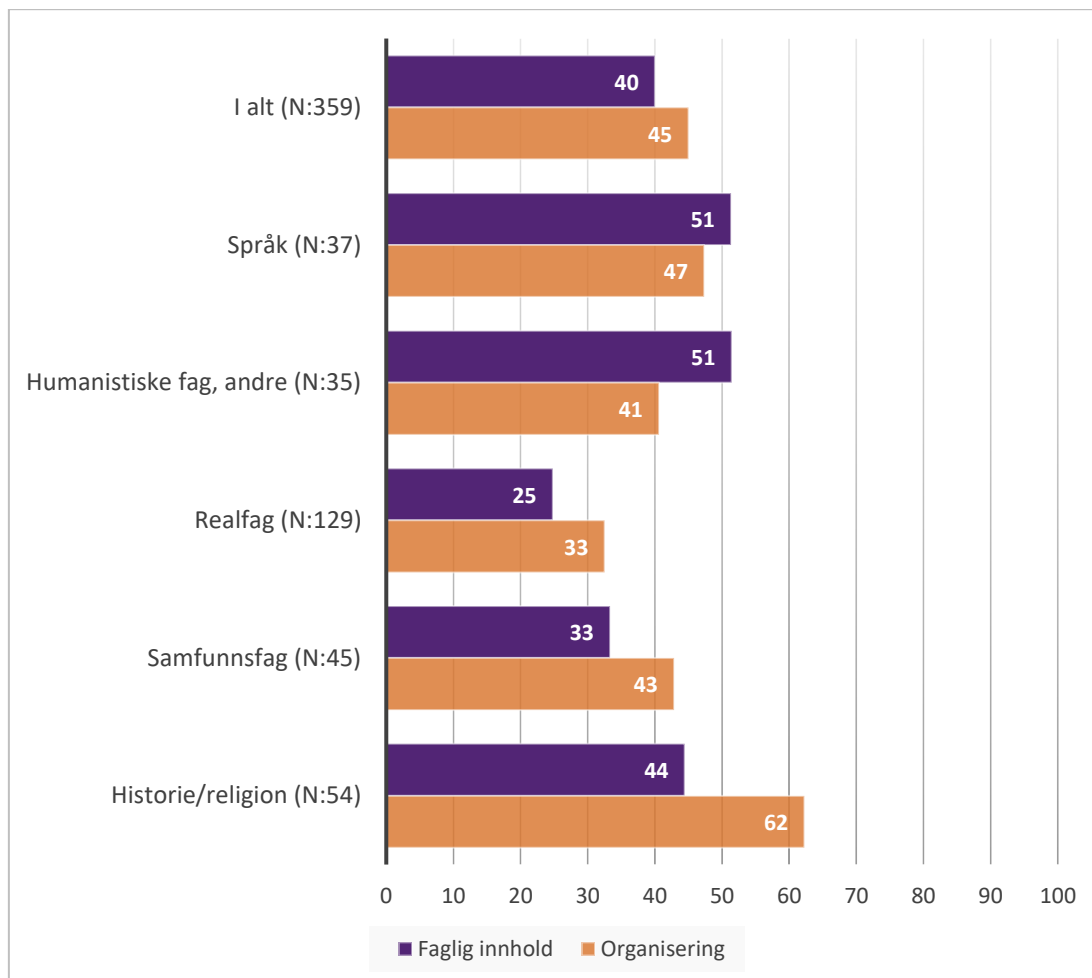
Jevnt over rapporterer underviserne om at emnet i større grad er tilpasset lektorstudentene når det gjelder organisering fremfor faglig innhold.

Figur 7.3 viser hvordan underviserne på disiplinfagsemner svarer når det gjelder i hvilken grad emnet er tilpasset lektorstudenter, etter emnets fagretning.

⁸ Resultatene for UiA er signifikant forskjellig fra alle de andre institusjonene, med unntak av andel som mener emnet i stor grad er tilpasset lektorstudenter når det gjelder faglig innhold ved UiT.

⁹ Resultatene for UiS er signifikant forskjellig fra NTNU, UiT og UiA

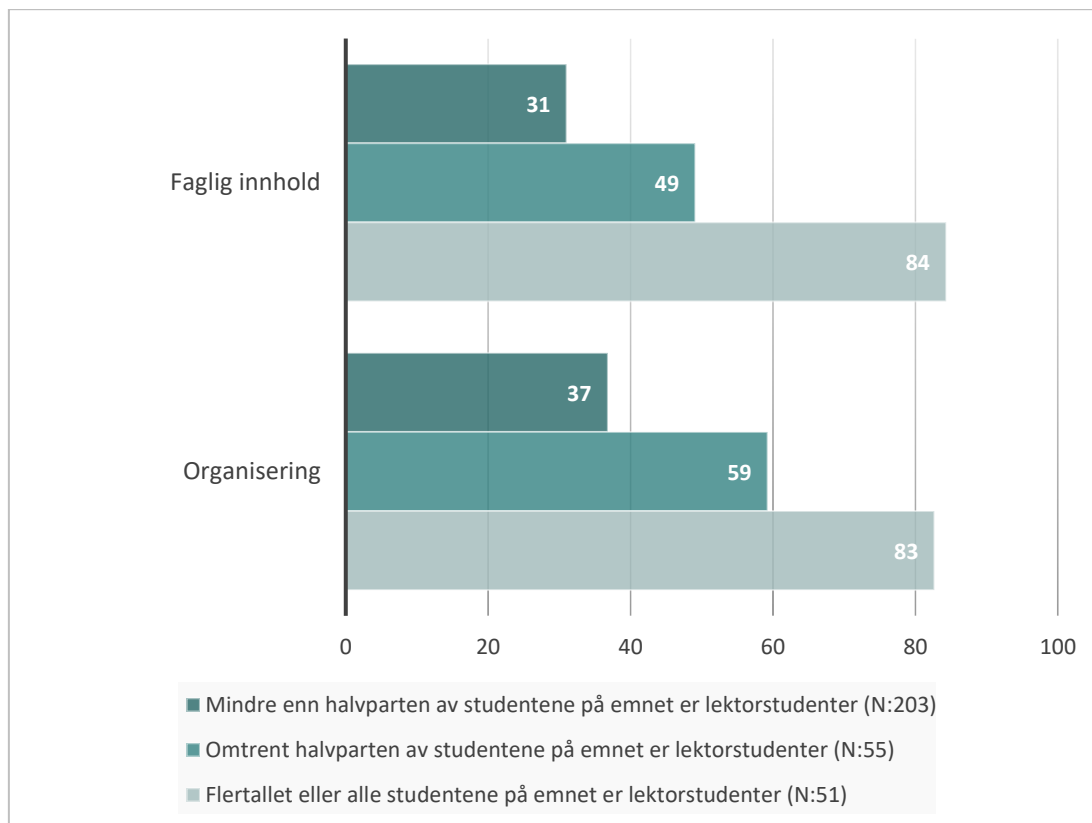
Figur 7.3 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad er emnet tilpasset lektorstudentene, med tanke på ...?», etter fagretning. Prosent.

Det er ikke like store forskjeller mellom fagretningene som for institusjonene, og de fleste resultatene er ikke signifikant forskjellige. I hovedsak er det kun de høyeste og laveste andelen som skiller seg signifikant fra hverandre: Når det gjelder faglig innhold, er det underviserne innen språk og andre humanistiske fag som i størst grad mener emnet er tilpasset lektorstudentene, mens når det gjelder organisering, er det underviserne innen historie/religion som i størst grad mener emnet er tilpasset lektorstudentene.

Undervisere innen realfag rapporterer i minst grad at emnet de underviser i er tilpasset lektorstudentene både med tanke på faglig innhold og organisering. Vi har tidligere sett at andelen lektorstudenter på emner innen realfag i snitt er lavere enn på de andre fagretningene (figur 4.3). Dette kan ha betydning for hvor godt emnet er tilpasset lektorstudentene, som vi ser i figur 7.4. Jo større andel lektorstudentene utgjør av alle studentene på emnet, jo mer tilpasset er emnet både med tanke på faglig innhold og organisering.

Figur 7.4 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad er emnet tilpasset lektorstudentene, med tanke på ...?», etter andel lektorstudenter på emnet. Prosent.

7.1 Årsaker til at emnet ikke er tilpasset lektorstudentene

Respondentene som svarte at emnet i liten eller ingen grad er tilpasset lektorstudentene med tanke på faglig innhold (til sammen 109 respondenter), fikk muligheten til å utdype dette i fritekst. De fikk spørsmålet «Hva er årsakene til at emnet i ingen/liten grad er tilpasset lektorstudenter med tanke på faglig innhold?».

71 respondenter la inn et svar på dette spørsmålet, hvorav 55 prosent av disse underviste i et emne innen realfag. Årsakene de oppga som grunn for at emnet de underviser i ikke er tilpasset lektorstudentene med tanke på faglig innhold, kan i hovedsak oppsummeres i fire punkter, og flere av underviserne var inne på flere av punktene:

- Lektorstudentene utgjør en liten minoritet av studentmassen på emnet. Veldig mange påpekte at det kun var noen få lektorstudenter på emnet, og det var kanskje ikke hvert år/semester det var noen lektorstudenter der i det hele tatt, og hovedfokuset for undervisningen var derfor majoriteten.
- Emnet er et «grunnkurs» eller på introduksjonsnivå, som gir basiskunnskap / generell kunnskap innen et fag, og som det er ment at studentene skal bygge videre på uavhengig av veien videre / fremtidig yrke.
- Emnet inngår i flere forskjellige studieprogrammer, og det er derfor ikke rimelig å tilpasse det faglige innholdet til en bestemt (liten) gruppe. Alle studieprogrammene

har egne behov, og det er umulig å fange opp alle. Alle studentene som tar emnet, har samme arbeidskrav.

- Lærerutdanning er ikke en del av emnets læringsmål. Emnet er et valgfritt emne for lektorstudenter – en del av de frie emnene de kan velge. Det er i utgangspunktet ikke utviklet for lektorstudenter, men lektorprogrammet eller noen lektorstudenter har funnet ut at det kan passe. De er primært ikke målgruppen.

Respondentene som svarte at emnet i liten eller ingen grad er tilpasset lektorstudentene med tanke på organisering (til sammen 98 respondenter), fikk muligheten til å utdype dette i et fritekstsvår. De fikk spørsmålet «Hva er årsakene til at emnet i ingen/liten grad er tilpasset lektorstudenter med tanke på organisering?».

Det var 62 respondenter som valgte å utdype dette. 30 av disse respondentene underviste i emner innen realfag. Noen av de samme hovedpunktene som for tilpasning av faglig innhold gikk igjen:

- Lektorstudentene utgjør en liten andel av studentmassen på emnet
- Emnet er ikke spesielt utviklet for lektorstudenter – De er primært ikke målgruppen, men tar emnet som et av sine valgfrie emner
- Emnet tilbys til studenter på mange ulike studieprogrammer, og det er ikke mulig å tilpasse det spesielt til en gruppe.

I tillegg var det noen som påpekte at det ikke var ressurser til å tilpasse emnet, mens andre påpekte at det ikke var behov for å tilpasse emnet.

Det var også ti kommentarer som gikk mer konkret inn på de organisatoriske utfordringene, som for eksempel:

«The students' practice periods are often out of synch with their course attendance even though their academic courses are scheduled so as not to overlap with their obligatory secondary. As long as the teaching practice and academic courses are not run by the same faculty administration, there will be attendance issues.»

«Det har vært vanskelig å få til samarbeid på tvers av fakultet. Det er formelle og administrative hinder. Samt at "kabalene" er komplisert.»

«(...) Vi prøver å unngå timeplanskollisjoner og kollisjoner i forbindelse med eksamensavviklingen, men det er mange emner og det er vanskelig å unngå kollisjoner. Dette ordnes i samarbeid med studieadministrasjonen»

«(...) jeg tror det handler om tid og oversikt og samarbeid på tvers av de ulike instituttene. Vi skulle gjerne ha tilpasset organiseringen av kurset slik at store studentgrupper ikke går glipp av enkelte forelesninger samtidig, men jeg har ikke fått noe informasjon om hvem som er ansvarlig for lektorstudentenes pedagogikkdel.»

7.2 Mer om emnets tilpasning til lektorstudenter

Respondenter som svarte at emnet i stor grad var tilpasset lektorstudentene, enten med tanke på faglig innhold eller organisering (til sammen 202 respondenter), fikk muligheten til å utdype i et fritekstfelt: «Her kan du skrive mer om hvordan du opplever emnets tilpasning til lektorstudenter». 60 respondenter la inn kommentarer. Rundt 30 prosent av disse underviser innen realfag, mens undervisere innen historie/religion, språk og humanistiske fag andre utgjør rundt 15 prosent hver.

De fleste (29 respondenter) skriver at de tilpasser undervisningens organisering, faglige innhold, eller begge deler, til lektorstudenter. Noen av disse antyder at det oppleves uproblematisk eller at tilpasning kan se ut til å ha en positiv effekt. 12 av de 29 respondentene spesifiserte at de tilpasser undervisningen organisatorisk med tanke på praksis.

«Tilpasser undervisning ut fra studentenes praksisperioder, slik at de ikke har campusundervisning når de har praksis.»

Noen av de 29 kommentarene dreide seg spesifikt om faglig tilpasning i form av egne lektoremner eller at lektorstudentene settes i egne grupper.

«Har egne metodeemner på BA og MA som kun er for lektorstudenter i samfunnskunnskap. Dette har vi svært god erfaring med. Vi opplever at ved innføringen av disse så har vi opp mot 80–90% gjennomføring»

«Lektorstudentene jobber i samme gruppe, tilpasser tid og møter til praksis. Og - jeg bruker lektorstudentene som sparringpartnere omkring pedagogiske spørsmål relevant for emnet. Det er lærerikt for alle parter.»

Andre (16 respondenter) beskriver imidlertid faglig og organisatorisk tilpasning av undervisningen som utfordrende. For eksempel fordi det er en balansegang å tilpasse undervisningen til to ulike studentgrupper og/eller fordi logistikken rundt praksis er vanskelig.

«Logistikken er svært vanskeleg. Me har ikkje ressursar til å tilby to parallelle emne, og tilpassar me logistikken til lektorstudentane, sit resten av studentane til tider utan undervisningstilbod. Tilpassar me emnet til dei studentane som ikkje er på lektorprogrammet, vil undervisninga kollidera med praksis for lektorstudentane. Dette skaper stor frustrasjon både hjå undervisarar og studentar på dei ulike programma.»

Noen av kommentarene (7) handler om at emnet ikke tilpasses – enten fordi det ikke er behov for det (lektorstudentene deltar på samme måte som alle andre studenter, de har ikke praksis det semesteret e.l.), eller fordi lektorstudentene utgjør så liten andel. Her kommer det også frem at enkelte av underviserne tilpasser individuelt, og at det ikke gjøres på overordnet nivå eller systematisk.

«Jeg vet i utgangspunktet ikke hvem av studentene som er på lektorprogrammet, men tidligere (når jeg har spurt) har det bare vært noen få av dem. Emnet tilpasses ikke innholdsmessig til lektorstudentene - vi fokuserer på det faglige innholdet. (Men nå når jeg skriver dette kommer jeg på at jeg kanskje kunne gi dem i oppgave å tenke etter hvordan de kan bruke det i klasserommet.) Det har ikke vært noen problemer på emnet med tanke på tilpasninger med praksis - hvis det oppstår kollisjon med praksis, tilpasser jeg det til det de trenger, f.eks. med datoer for innleveringer o.l.»

8 Helhet og sammenheng

De underviserne som krysset av for at de underviste i et pedagogisk eller fagdidaktisk emne, fikk et batteri med seks spørsmål som omhandlet helhet og sammenheng mellom de ulike elementene i lektorutdanningen:

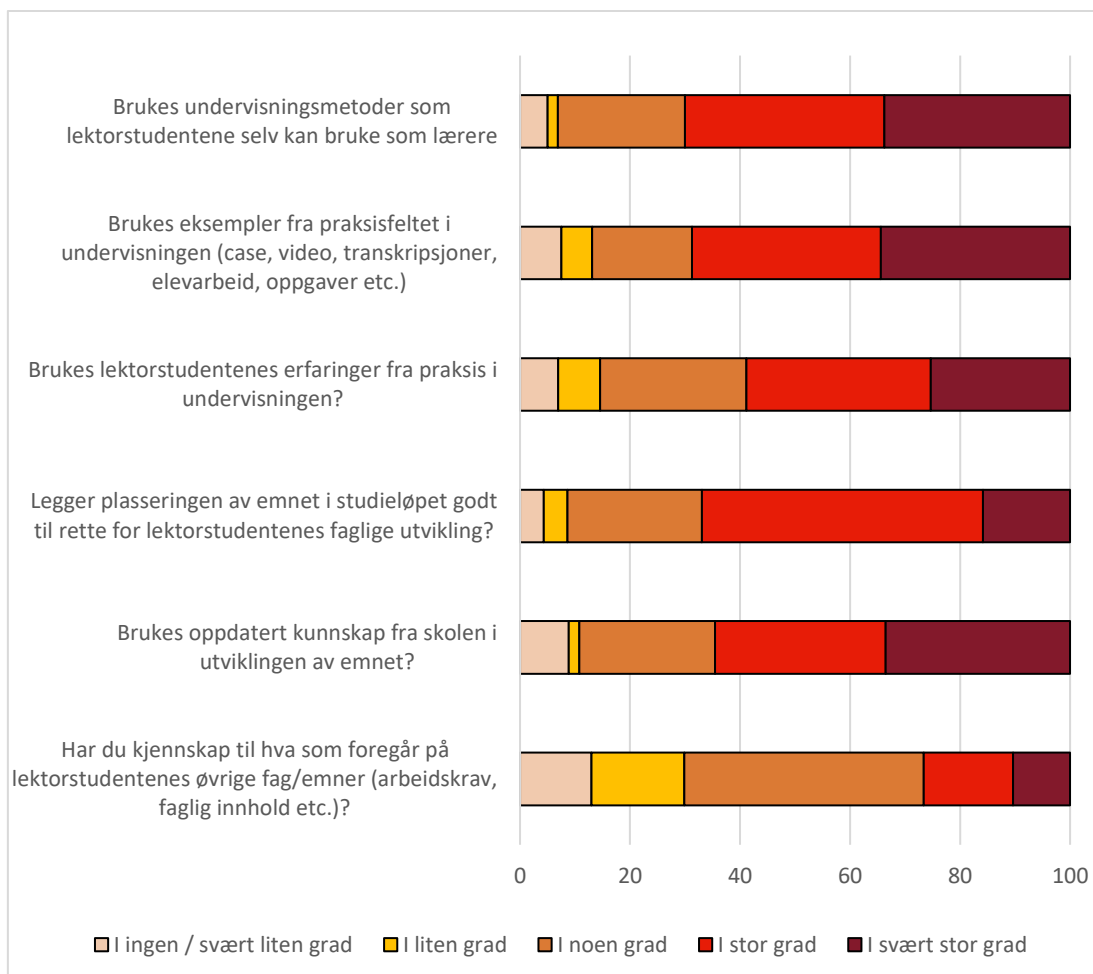
I emnet du underviser i, i hvilken grad ...

1. Brukes undervisningsmetoder som lektorstudentene selv kan bruke som lærere?
2. Brukes eksempler fra praksisfeltet i undervisningen (case, video, transkripsjoner, elevarbeid, oppgaver etc.)?
3. Brukes lektorstudentenes erfaringer fra praksis i undervisningen?
4. Legger plasseringen av emnet i studieløpet godt til rette for lektorstudentenes faglige utvikling?
5. Brukes oppdatert kunnskap fra skolen i utviklingen av emnet?
6. Har du kjennskap til hva som foregår på lektorstudentenes øvrige fag/emner (arbeidskrav, faglig innhold etc.)?

Det var 164 undervisere innen pedagogiske eller fagdidaktiske emner som svarte på disse spørsmålene. Det var få som svarte «Vet ikke», 2–6 prosent, med unntak av på spørsmålet om plasseringen av emnet i studieløpet legger godt til rette for lektorstudentenes faglige utvikling: Her svarte 15 prosent «Vet ikke».

Figur 8.1 viser svarfordelingen for disse spørsmålene. Svarfordelingen i figurene er beregnet uten de som svarte «Vet ikke».

Figur 8.1 «I emnet du underviser, i hvilken grad ...?». Svarfordeling. Prosent.

Rundt to tredeler av underviserne innen pedagogikk eller fagdidaktikk mener de i stor eller svært stor grad bruker undervisningsmetoder som lektorstudentene selv kan bruke som lærere, de bruker eksempler fra praksisfeltet i undervisningen, og de bruker oppdatert kunnskap fra skolen i utviklingen av emnet.

Like stor andel mener også at emnets plassering i studieløpet legger godt til rette for lektorstudentenes faglige utvikling.

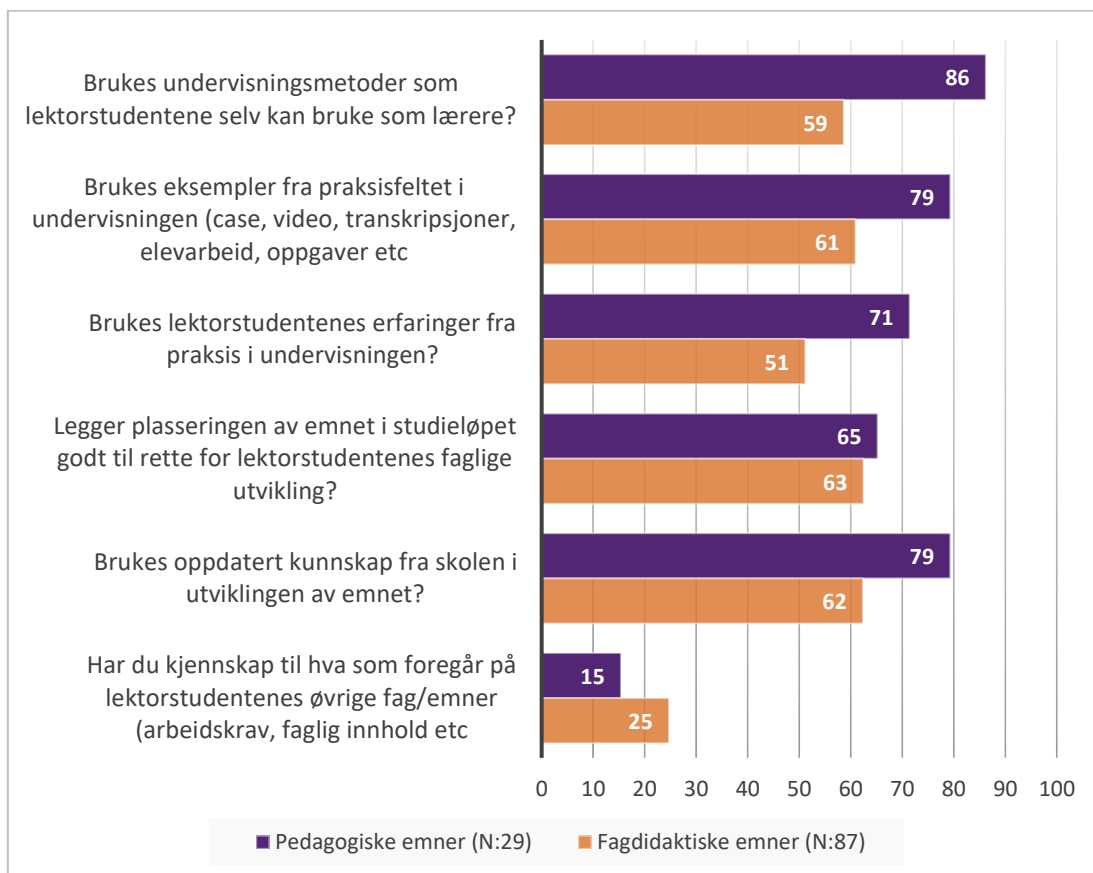
60 prosent av underviserne bruker lektorstudentenes erfaringer fra praksis i undervisningen.

På hvert av spørsmålene er det minst 60 prosent av respondentene som svarer «I stor grad» eller «I svært stor grad», unntatt på spørsmålet om de har kjennskap til hva som foregår på lektorstudentenes øvrige fag/emner: Her er det kun 26 prosent – altså en fjerdedel som mener de i stor grad har denne kjennskapen. En like stor andel svarer at de i liten eller ingen grad har kjennskap, mens rundt halvparten mener de i noen grad har kjennskap til hva som foregår på de øvrige fag/emnene.

8.1 Pedagogiske emner er tette koblet til praksis

Vi skal se litt nærmere på hvordan underviserne innen pedagogiske og fagdidaktiske emner svarer. Vi tar her kun med de som har krysset av for ett alternativ på spørsmålet om type emne – altså enten kun fagdidaktikk eller kun pedagogikk.

Figur 8.2 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I emnet du underviser, i hvilken grad ...?», etter type emne. Prosent.

I hovedtrekk ser vi at undervisere i pedagogiske emner i større grad enn undervisere i fagdidaktiske emner bruker undervisningsmetoder som lektorstudentene selv kan bruke som lærere, og de bruker eksempler fra praksisfeltet og studentenes erfaringer fra praksis samt oppdatert kunnskap fra skolen i utviklingen av emnet.

Undervisere innen fagdidaktikk har i noe større grad enn underviserne innen pedagogikk, kjennskap til hva som foregår på øvrige emner – men det er fortsatt lav andel som svarte i stor/svært stor grad på dette spørsmålet, og forskjellen mellom de to gruppene er ikke signifikant.

Når det gjelder spørsmålet om plasseringen av emnet i studieløpet legger godt til rette for lektorenes faglige utvikling, er det i begge gruppene omtrent to tredeler som har svart i stor eller svært stor grad.

Vi finner sterk korrelasjon mellom spørsmålene «Brukes undervisningsmetoder som lektorstudentene selv kan bruke som lærere», «Brukes eksempler fra praksisfeltet i undervisningen», «Brukes lektorstudentenes erfaringer fra praksis i undervisningen» og «Brukes oppdatert kunnskap fra skolen i utviklingen i emnet» (korrelasjoner mellom 0,7 og 1,0). Spørsmålet «Har du kjennskap til hva som foregår på lektorstudentenes øvrige fag/emner» har også sterk korrelasjon med disse spørsmålene, spesielt med «Brukes oppdatert kunnskap fra skolen i utvikling i emnet (0,8)¹⁰.

9 Bruk av ulike undervisningsformer

Alle respondentene i Underviserundersøkelsen fikk spørsmål om bruk av ulike undervisningsformer. Vi skal se på svarfordelingen på to av spørsmålene for dem som underviser lektorstudenter, nemlig

«I undervisningen på emnet, i hvilken grad vil du si at det benyttes

- *... undervisnings- og arbeidsformer der studenten aktivt deltar i diskusjon av lærestoff/innhold»*
- *«... undervisnings- og arbeidsformer med vekt på ferdighetstrening».*

Vi viser svarfordelingen for alle undervisere totalt opp mot undervisere som har lektorstudenter på emnet sitt, fordelt etter type emne de underviser i.

Det var veldig få som svarte «Vet ikke» på disse spørsmålene (1–2 prosent). Svarfordelingen i figurene er beregnet uten de som svarte «Vet ikke».

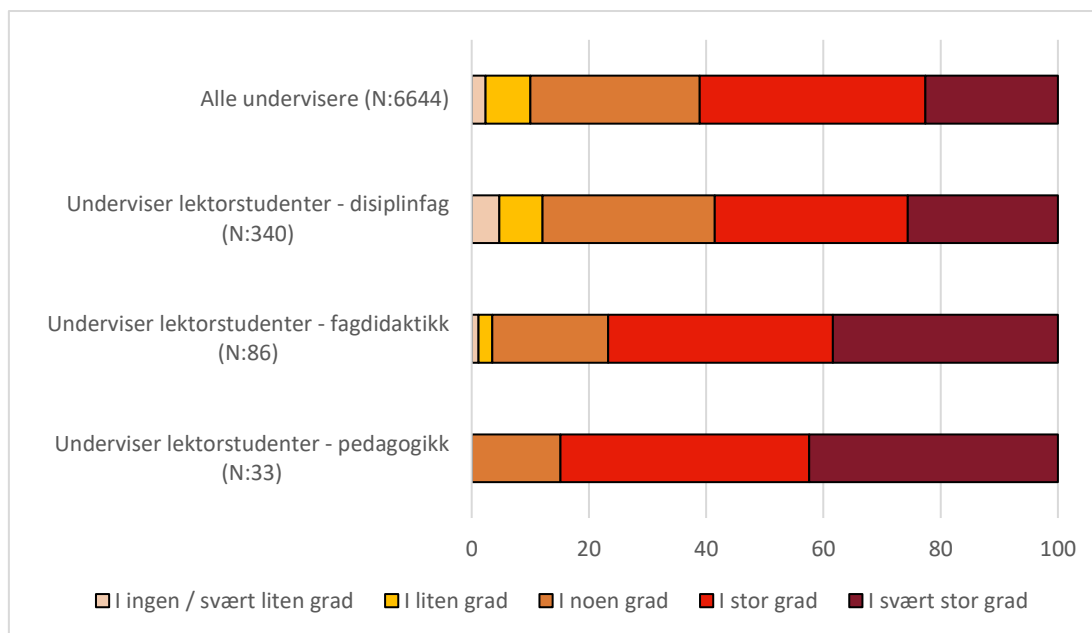
¹⁰ En sterk korrelasjon mellom to påstander innebærer at mange har svart i liten grad / svært liten grad på begge påstandene og/eller at mange har svart i stor grad / svært stor grad på begge påstandene. Mulige verdier på korrelasjonskoeffisientene går fra –1 til 1, der –1 en perfekt negativ korrelasjon og 1 en perfekt positiv korrelasjon. Tallet 0 indikerer ingen korrelasjon mellom variablene. Merk at bivariate korrelasjoner ikke kan fortelle oss noe om en eventuell kausalsammenheng mellom variablene, men er et mål på retningen og styrken på det statistiske forholdet (i hvilken grad og hvordan variablene samvarierer

9.1 Størst bruk av studentaktive læringsformer i pedagogiske og fagdidaktiske emner

Figur 9.1 viser svarfordelingen for spørsmålet «I undervisningen på emnet, i hvilken grad vil du si at det benyttes undervisnings- og arbeidsformer der studenten aktivt deltar i diskusjon av lærestoff/innhold?», for alle undervisere og for dem som underviser lektorstudenter fordelt etter type emne de underviser i.

Figur 9.1 «Undervisnings- og arbeidsformer der studenten aktivt deltar i diskusjon av lærestoff/innhold?» Svarfordeling, Prosent.

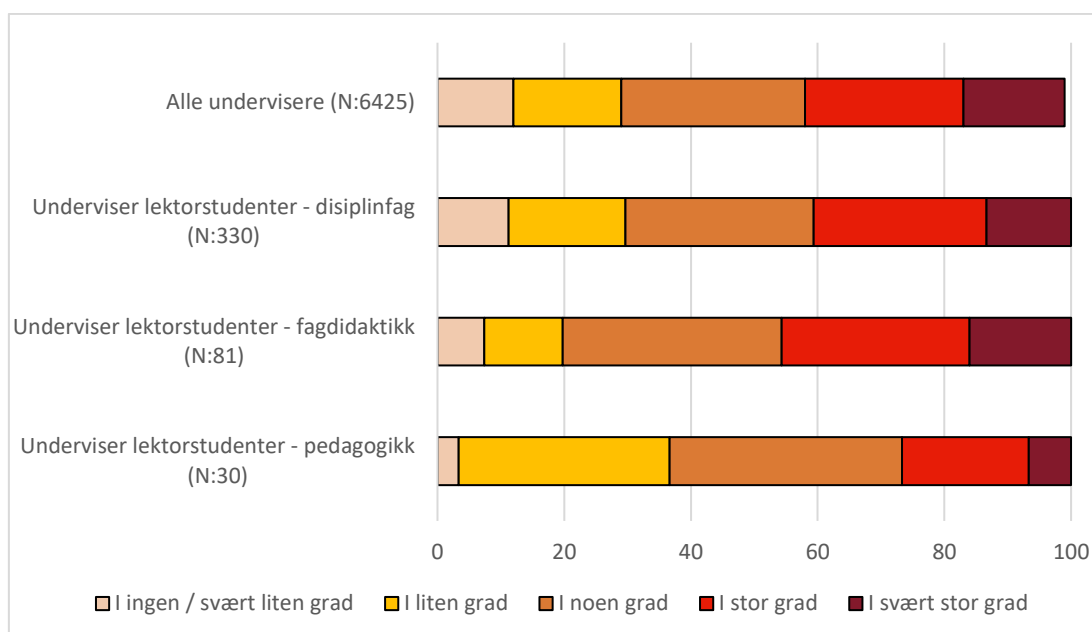
Figuren viser at de som underviser lektorstudenter innen disiplinlaglige emner, bruker undervisnings- og arbeidsformer der studenten deltar aktivt i diskusjon av lærestoff/innhold i like stor grad som undervisere generelt. Blant alle underviserne er det rundt 60 prosent som svarer i stor / svært stor grad på dette spørsmålet, og det er tilsvarende andel blant underviserne innen disiplinlag i vårt utvalg.

Til sammenligning bruker underviserne innen fagdidaktiske emner og pedagogiske emner undervisnings- og arbeidsformer der studenten deltar aktivt i diskusjon av lærestoff/innhold i mye større grad: Andelen er rundt 80 prosent for disse to gruppene.

9.2 Ferdighetstrening lite benyttet i undervisningen

Figur 9.2 viser svarfordelingen på spørsmålet om underviserne bruker undervisnings- og arbeidsformer med vekt på ferdighetstrening, etter type emne.

Figur 9.2 «Undervisnings- og arbeidsformer med vekt på ferdighetstrening?» Svarfordeling. Prosent.

Svarfordelingen på spørsmål om i hvilken grad det benyttes undervisnings- og arbeidsformer med vekt på ferdighetstrening er jevn for undervisere generelt og dem som underviser lektorstudenter innen disiplin fag. Rundt 40 prosent svarer at de i stor grad benytter undervisnings- og arbeidsformer med vekt på ferdighetstrening. Blant undervisere innen fagdidaktiske emner er andelen litt høyere, med 46 prosent.

Underviserne innen pedagogiske emner skiller seg ut med en lavere andel: Blant dem er det i underkant av 30 prosent som i stor / svært stor grad benytter undervisnings- og arbeidsformer med vekt på ferdighetstrening. Nesten 40 prosent av disse benytter det i liten eller ingen grad.

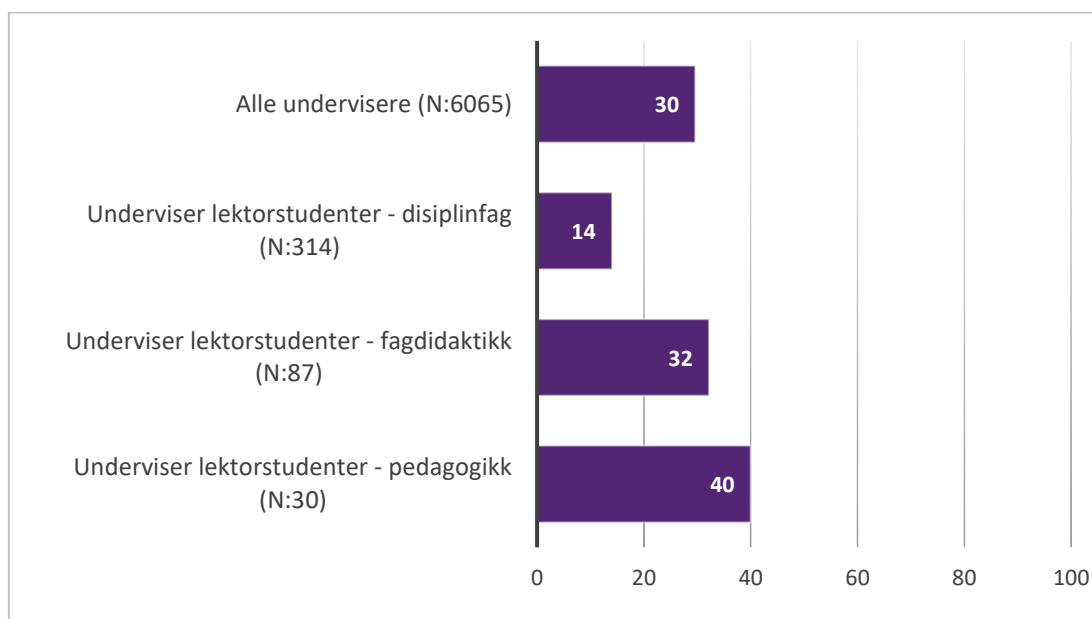
Hva man legger i ferdighetstrening, kan variere etter fagområde og type emne. For underviserne innen disiplin faglige emner kan det gjelde andre typer ferdigheter enn det som er mest relevant for fremtidige lærere, eller det kan gjelde ferdigheter som er like relevante for fremtidige lærere som for andre yrker.

9.3 Arbeidslivets betydning for utvikling av undervisningsformer

I Underviserundersøkelsen var det et spørsmål om i hvilken grad tilbakemeldinger fra samfunns- og arbeidsliv har betydning for valg av undervisnings- og arbeidsformer på emnet. Blant underviserne i disiplin faglige og pedagogiske emner, var det henholdsvis 8 og 6 prosent som svarte «Vet ikke» på dette spørsmålet, mens det blant underviserne innen fagdidaktikk var ingen som svarte «Vet ikke».

Figur 9.3 viser andel blant dem som underviser lektorstudenter, som har svart i stor / svært stor grad på dette spørsmålet, etter type emne.

Figur 9.3 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet om «I hvilken grad har tilbakemeldinger fra samfunns- og arbeidsliv betydning for valg av undervisnings- og arbeidsformer på emnet?». Undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

Vi ser at underviserne innen pedagogiske og fagdidaktiske emner i større grad enn underviserne innen disiplin faglige emner, mener at tilbakemeldinger fra samfunns- og arbeidsliv har betydning for valg av undervisnings- og arbeidsformer. Denne differansen henger nok sammen med at underviserne innen disiplin faglige emner retter seg mer mot et generelt arbeidsliv, mens de som underviser i pedagogiske og fagdidaktiske emner retter seg mer mot et spesifikt arbeidsliv (dette kommer vi inn på i kapittel 10, se figur 10.1). Vi har også sett at undervisere spesielt innen pedagogikkemner i stor grad bruker oppdatert kunnskap fra skolen til å utvikle emnet (figur 8.2).

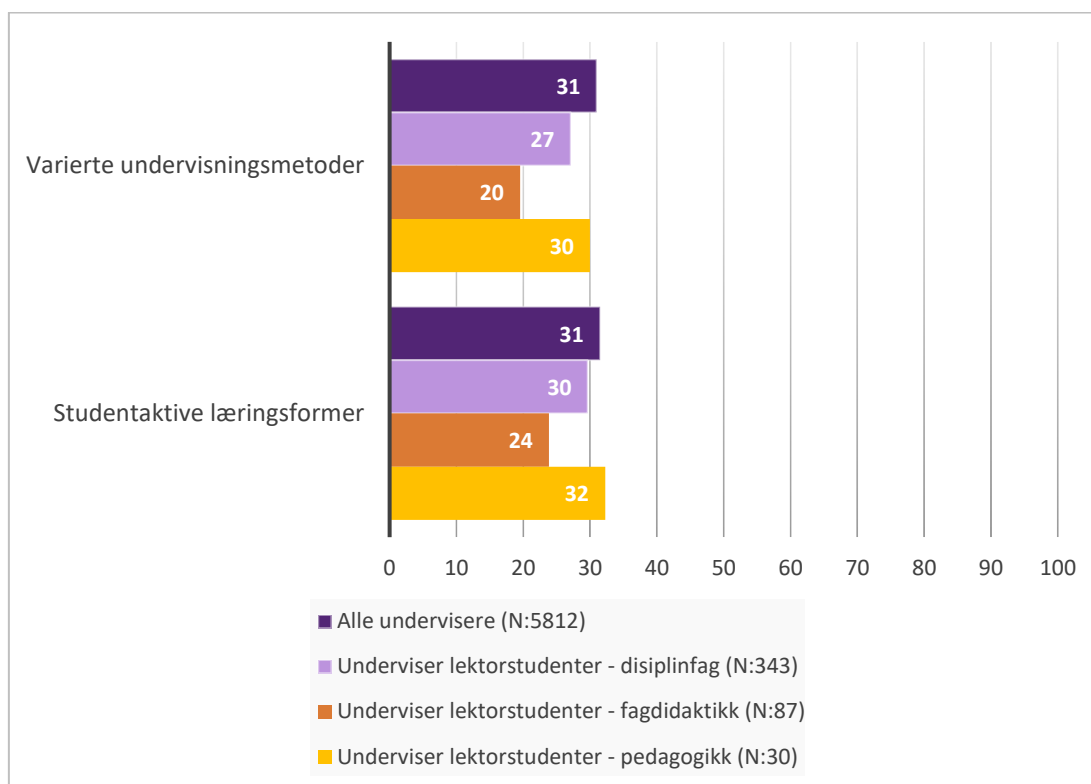
9.4 Behov for å videreutvikle kompetanse?

I Underviserundersøkelsen var det et spørsmålsbatteri som handlet om behov for å videreutvikle egen kompetanse innen forskjellige områder. Innledningsspørsmålet lød: «I hvilken grad har du behov for å videreutvikle egen kompetanse når det gjelder ...?» To av områdene er aktuelle å se på i denne sammenheng:

- Varierte undervisningsmetoder
- Studentaktive læringsformer

Det var veldig få som svarte «Vet ikke» på disse to spørsmålene (0–3 prosent). Figur 9.4 viser andel av dem som underviser lektorstudenter som har svart i stor / svært stor grad, etter type emne de underviser i.

Figur 9.4 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad har du behov for å videreutvikle egen kompetanse når det gjelder ...?» Undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

Kun et mindretall av dem som underviser lektorstudenter, melder om at de i stor grad har behov for å videreutvikle kompetansen sin innen varierte undervisningsmetoder eller studentaktive læringsformer. Det er ingen signifikant forskjell mellom gruppene.

Spørsmålene måler ikke hvorvidt underviserne faktisk har god kompetanse innen varierte undervisningsmetoder eller studentaktive læringsformer fra før. Om de opplever at de har behov for å videreutvikle seg innen disse områdene, kan henge sammen med andre faktorer, som f.eks. hvilket behov eller interesse de har for å bruke varierte undervisningsmetoder eller studentaktive læringsformer.

10 Tilknytning til arbeidslivet

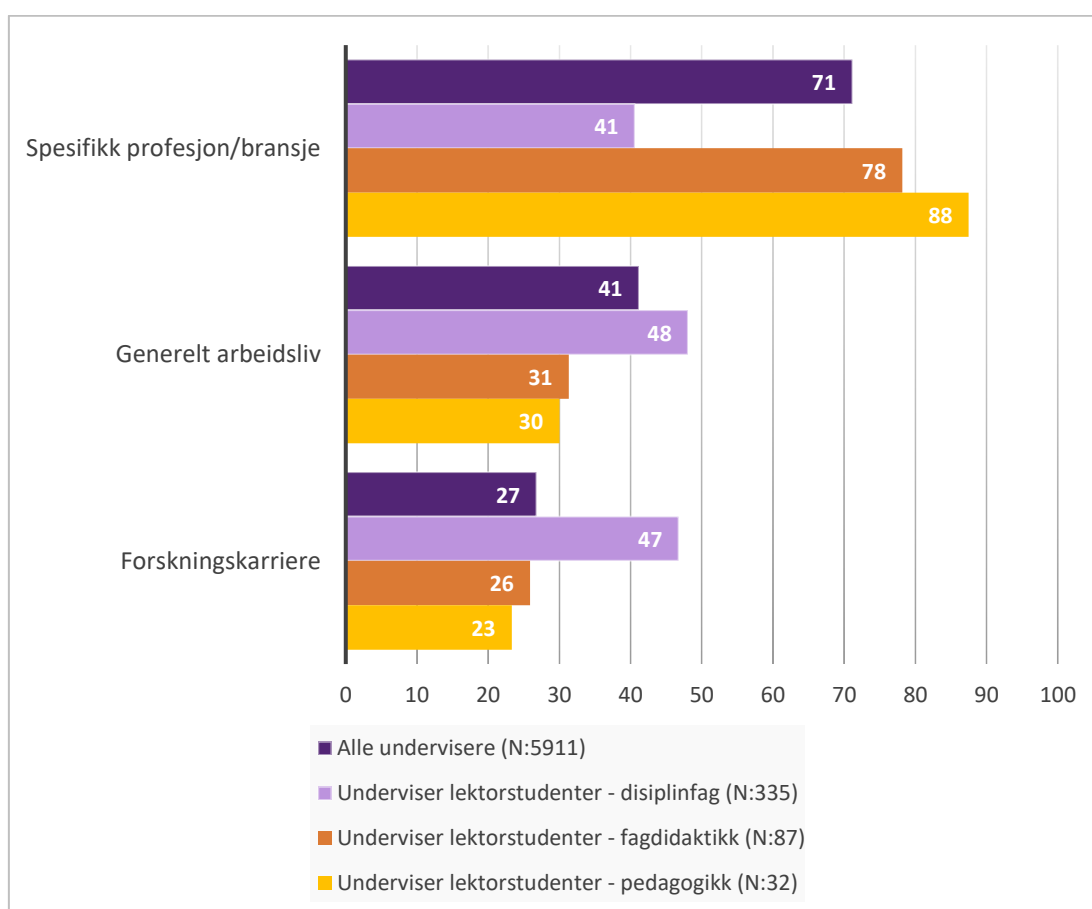
I Underviserundersøkelsen var det spørsmål til alle underviserne som handlet om tilknytning til arbeidsmarkedet. Respondentene ble bedt om å svare med utgangspunkt i studieprogrammet som emnet de underviser i er en del av.

For evalueringen av lektorutdanningen er dette relevant å se opp mot hvordan de underviserne lektorstudentene møter, jobber med tilknytning til arbeidslivet. Det er viktig å ha i mente at for mange av underviserne er det ikke skolen de spesielt retter seg mot som det relevante arbeidslivet, da de underviser innen ulike disiplin fag. Det kan likevel være relevant å bruke disiplin fagsunderviserne som sammenligningsgrunnlag for underviserne innen pedagogiske og fagdidaktiske emner, nettopp fordi de er rettet mot et annet arbeidsliv enn skolen.

10.1 Profesjonsfag er i stor grad rettet mot en spesifikk bransje

Første spørsmål var i hvilken grad studieprogrammet er innrettet mot en spesifikk profesjon/bransje, generelt arbeidsliv og forskningskarriere. Figur 10.1 viser andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene. Andel som svarte «Vet ikke» var kun 1–4 prosent, og de er holdt utenom beregningen. Vi viser resultatene for alle underviserne og for underviserne som har lektorstudenter fordelt etter om de underviser i disiplin fag, fagdidaktikk eller pedagogikk.

Figur 10.1 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad er studieprogrammet innrettet mot ...?». Alle undervisere og undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

Blant alle underviserne er det en veldig stor andel som underviser innen ulike profesjonsfag (spesielt sykepleie og grunnskolelærer)¹¹, og de vil derfor prege hvordan svarfordelingen blir. Dette kan nok forklare mye av forskjellen vi ser mellom disiplin fagsunderviserne og de andre gruppene her. På spørsmål om studieprogrammet er innrettet mot en spesifikk

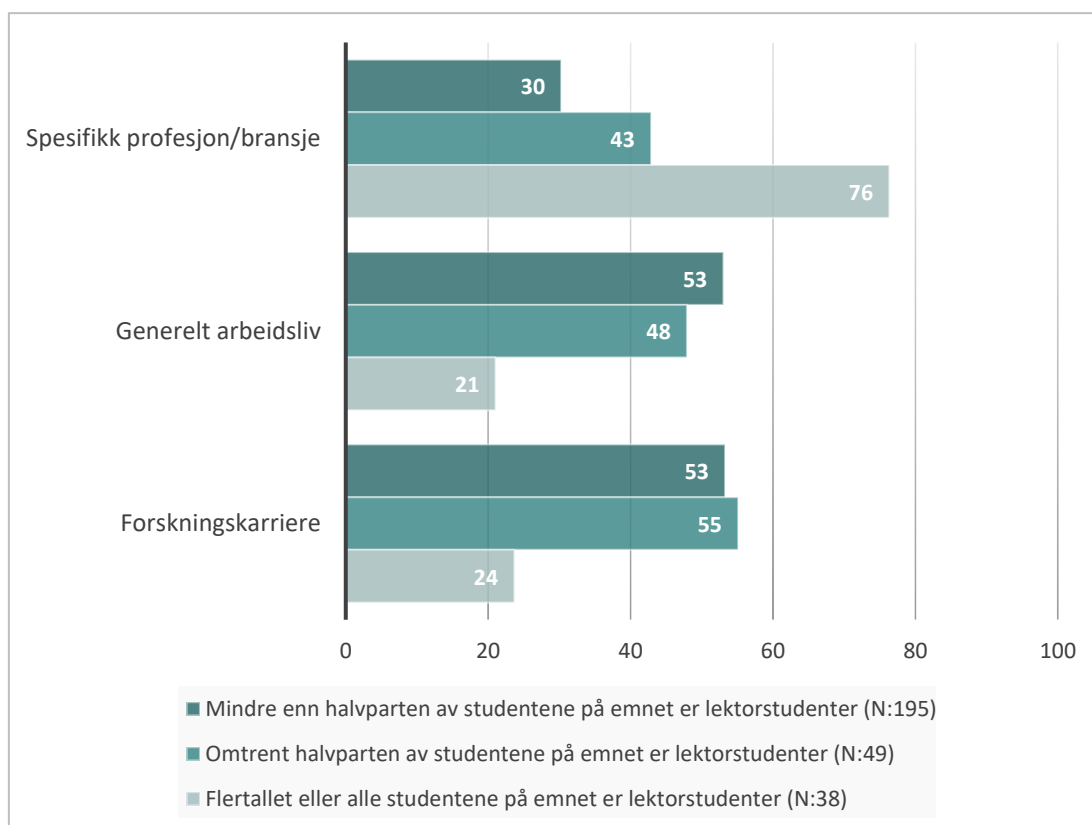
¹¹ Se hovedrapport for Underviserundersøkelsen, https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/underviserundersokelsen/underviserundersokelsen-2021_hovedrapport_10-2021.pdf

profesjon/bransje, er det rundt 40 prosent av underviserne innen disiplinfulle emner som svarer i stor eller svært stor grad, mens blant underviserne innen fagdidaktiske og pedagogiske emner er andelen henholdsvis 78 og 88 prosent. Likeledes ser vi motsatt resultater på spørsmål om studieprogrammet er innrettet mot generelt arbeidsliv eller forskningskarriere – her er det høyest andel som har svart i stor / svært stor grad blant disiplinfulle underviserne (rundt halvparten).

Dette bekrefter at lektorstudentenes undervisere innen disiplinfulle i større grad enn underviserne innen profesjonsfag er rettet inn mot et annet arbeidsliv enn skoleverket. Dette er en viktig faktor å ha i mente når vi skal se videre på tilknytning til arbeidslivet.

Vi har tidligere sett at i hvilken grad underviserne innen disiplinfulle opplever seg selv som en lærerutdanner varierer etter hvor stor andel av studentene på emnet som er lektorstudenter. På samme måte kan vi se i hvilken grad studieprogrammet er innrettet mot en spesifikk bransje varierer etter andel lektorstudenter på emnet, figur 10.2.

Figur 10.2 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad er studieprogrammet innrettet mot ...?». Undervisere for lektorstudenter innen disiplinfulle, etter andel lektorstudenter på emnet. Prosent.

Vi ser her at jo større andel lektorstudentene utgjør av studentmassen på emnet, i jo større grad opplever underviserne innen disiplinfulle emner at studieprogrammet er innrettet mot en spesifikk profesjon/bransje. Vi kan anta at skoleverket er en del av denne spesifikke profesjonen/bransjen.

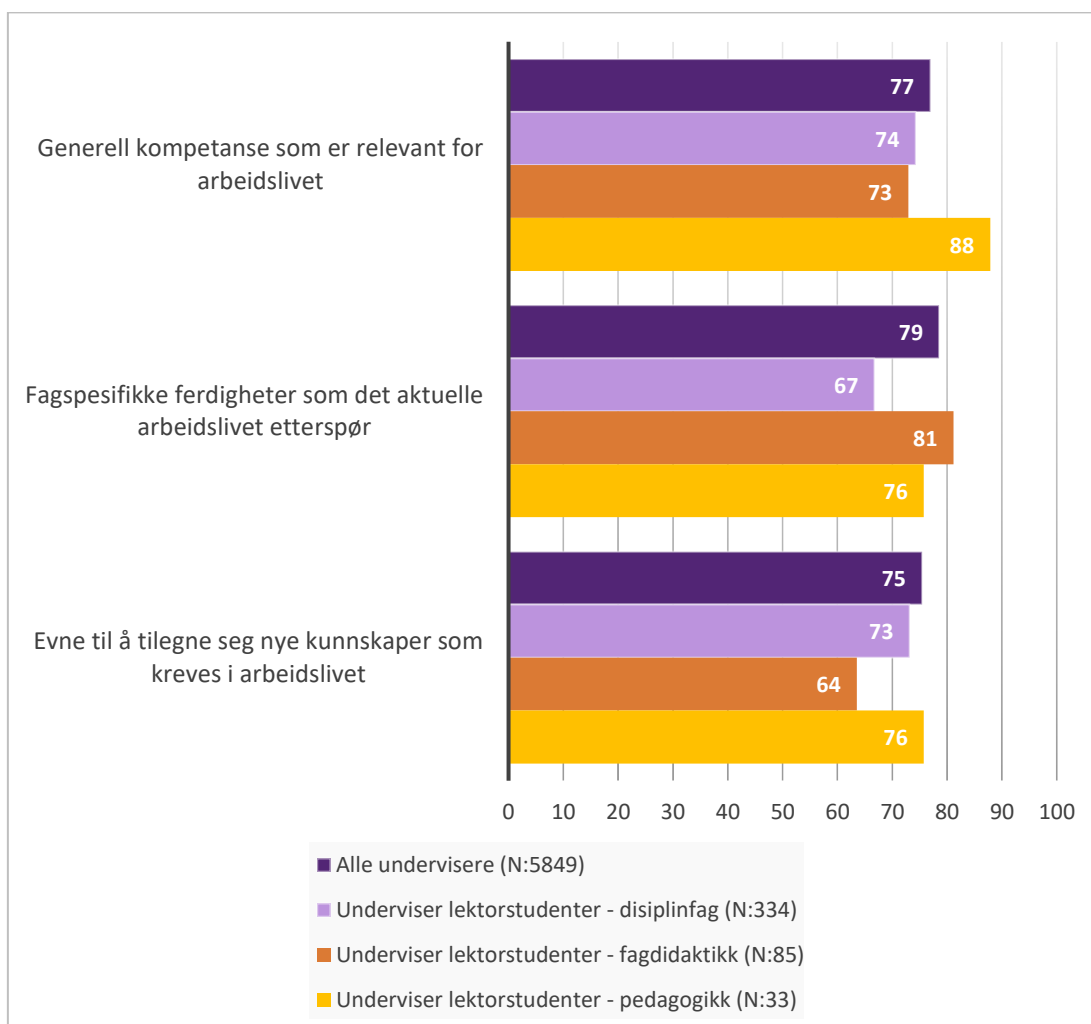
10.2 Studieprogrammene gir kompetanse som er relevant for arbeidslivet

Underviserne fikk videre spørsmål om i hvilken grad det prioriteres at studentene utvikler følgende gjennom studieprogrammet:

- Generell kompetanse som er relevant for arbeidslivet (samarbeidsevne, muntlig og skriftlig fremstillingsevne, kritisk og analytisk tenkning etc.)
- Fagspesifikke ferdigheter som det aktuelle arbeidsliv etterspør
- Evne til å tilegne seg nye kunnskaper som kreves i arbeidslivet

Figur 10.3 viser andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene. Vi viser resultatene for alle underviserne og for underviserne som har lektorstudenter fordelt etter om de underviser i disiplin fag, fagdidaktikk eller pedagogikk.

Figur 10.3 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «i hvilken grad prioriteres det at studentene utvikler følgende gjennom studieprogrammet ...?». Alle undervisere og undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

En høy andel av underviserne (rundt tre av fire) valgte svarkategoriene «I stor grad» eller «I svært stor grad» på disse tre spørsmålene. Det er liten forskjell mellom de ulike type

emnene i andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad». Det tyder på at de fleste opplever at studieprogrammet gir kompetanse som er relevant for arbeidslivet, uavhengig av type emne de underviser i.

På spørsmål om studieprogrammet gir fagspesifikke ferdigheter som det aktuelle arbeidslivet spør om, finner vi lavest andel som svarer «i stor grad» eller «I svært stor grad» blant disiplin-fag-underviserne – også lavere enn andelen blant undervisere generelt, selv om forskjellene er små. Dette kan ha sammenheng med at undervisere innen disiplin-fag i større grad henvender seg til et generelt arbeidsliv fremfor en spesifikk bransje (figur 10.2). Blant underviserne generelt utgjør undervisere innen ulike profesjonsfag en stor andel, og det preger derfor svarfordelingen.

Hvis vi ser på resultatene for underviserne innen disiplin-fag etter hvor stor andel av studentene som er lektorstudenter, ser vi at blant de disiplin-fagsunderviserne hvor lektorstudentene utgjør flertallet, eller alle studentene på emnet, er det 81 prosent som mener at studieprogrammet i stor grad gir fagspesifikke ferdigheter som det aktuelle arbeidslivet etterspør (mot litt over 60 prosent blant disiplin-fagsunderviserne som underviser i emner hvor lektorstudentene utgjør halvparten eller mindre).

10.3 Tett kontakt med arbeidslivet innen profesjonsfag

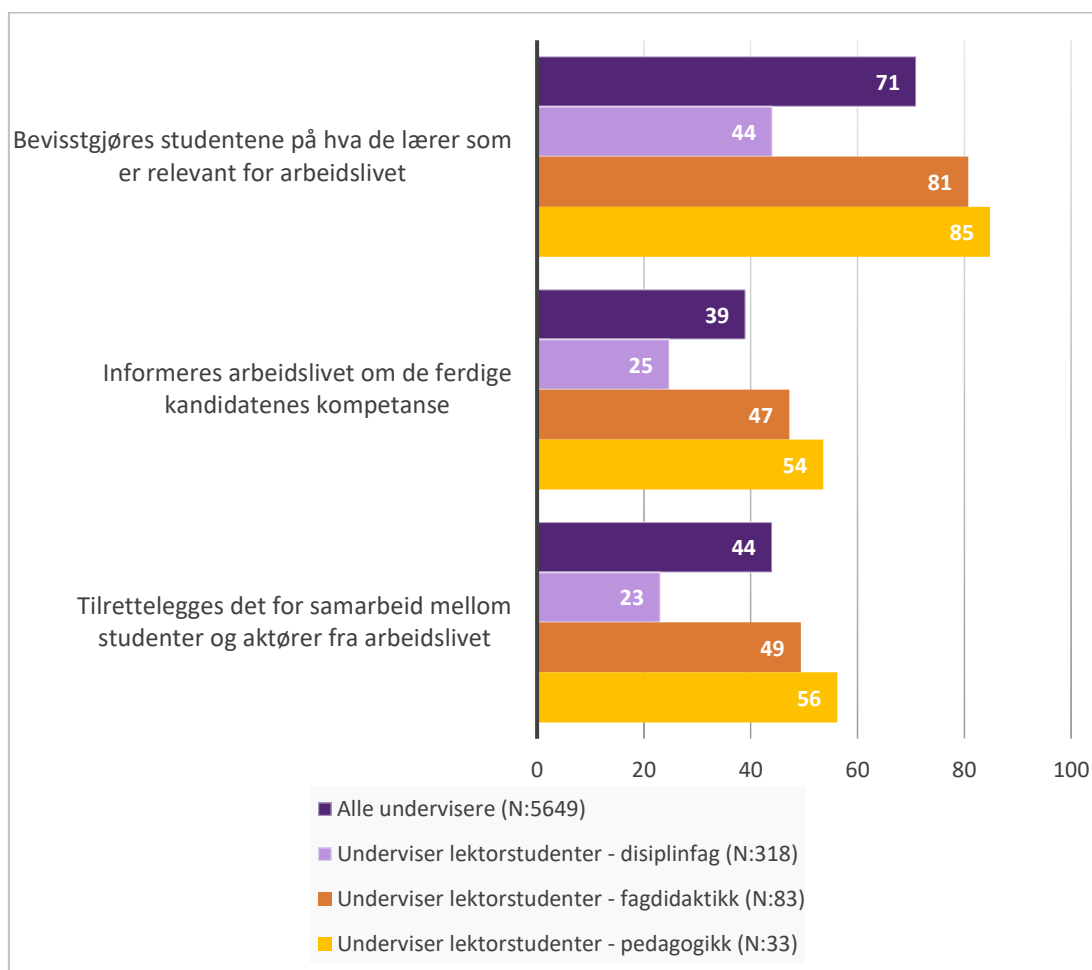
Respondentene fikk også spørsmål om i hvilken grad studentene bevisstgjøres på hva de lærer som er relevant for arbeidslivet, i hvilken grad arbeidslivet informeres om de ferdige kandidatens kompetanse og i hvilken grad det tilrettelegges for samarbeid mellom studentene og aktører fra arbeidslivet (skrive semesteroppgave, prosjekter, utplassering i bedrift etc.). Det kan være interessant å se hvordan de ulike gruppene svarte på disse tre spørsmålene.

Blant underviserne i alt var andelen som svarte «Vet ikke» mellom 4 prosent på første spørsmål, 7 prosent på andre spørsmål og hele 13 prosent på siste spørsmål. Det var tilsvarende for dem som underviser lektorstudenter (hhv. 5, 8 og 17 prosent). Det er altså en stor andel som ikke har innsikt i hvorvidt det på studieprogrammet tilrettelegges for samarbeid mellom studenter og aktører i arbeidslivet.

Figur 10.4 viser andel som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene (de som svarte «Vet ikke» er holdt utenfor beregningen). Vi viser resultatene for alle underviserne og for underviserne som har lektorstudenter fordelt etter om de underviser i disiplin-fag, fagdidaktikk eller pedagogikk.

Figur 10.4 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I studieprogrammet som emnet er en del av, i hvilken grad ...?». Alle undervisere og undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

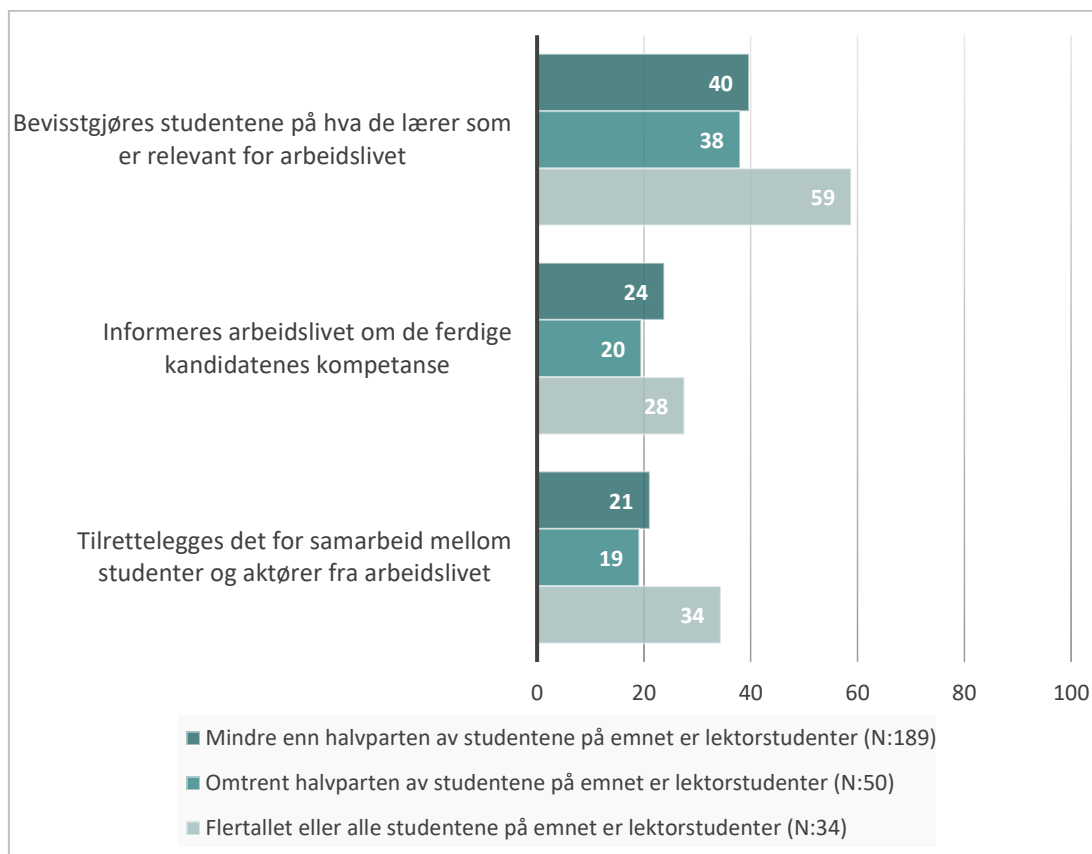
Det er dobbelt så stor andel undervisere innen pedagogikk og fagdidaktikk som svarer «I stor grad» eller «I svært stor grad» på disse tre spørsmålene om tilknytningen til arbeidslivet. Vi kan anta at det innen profesjonsutdanninger er en tettere tilknytning til aktører i arbeidslivet på grunn av at praksisopplæring utgjør en stor og viktig del av studiet. Spesielt på første spørsmål – om i hvilken grad studentene bevisstgjøres på hva de lærer som er relevant for arbeidslivet – er differansen mellom disiplinvalg og profesjonsfag stor, med rundt 40 prosentpoengs forskjell.

Når det gjelder om arbeidslivet informeres om de ferdige kandidatenes kompetanse og at det tilrettelegges for samarbeid mellom studenter og aktører fra arbeidslivet, er det blant undviserne innen disiplinvalgfaglige emner kun rundt én av fire som svarer «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene sammenlignet med undviserne innen fagdidaktikk og pedagogikk, hvor det er omtrent halvparten.

Spørsmålet om det tilrettelegges for samarbeid mellom studenter og aktører fra arbeidslivet korrelerer relativt sterkt med spørsmålet om studentene bevisstgjøres på hva de lærer som er relevant for arbeidslivet (0,6) og om arbeidslivet informeres om de ferdige kandidatenes kompetanse (0,5).

På disse tre spørsmålene kan vi anta at det spiller inn at underviserne innen disiplin fag rapporterer om at studieprogrammet i mindre grad er innrettet mot en spesifikk bransje (se figur 10.1). Vi kan undersøke om det er variasjoner etter hvor stor andel lektorstudentene utgjør av studentmassen (figur 10.5).

Figur 10.5 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I studieprogrammet som emnet er en del av, i hvilken grad ...?». Undervisere for lektorstudenter innen disiplin fag, etter andel lektorstudenter. Prosent.

Andelen som svarer i stor eller svært stor grad på spørsmålet om studentene bevisstgjøres på hva de lærer som er relevant for arbeidslivet, er signifikant høyere blant disiplin fagundervisere som underviser i emner hvor lektorstudentene utgjør flertallet eller alle av studentene på emnet, sammenlignet med emner med en lavere andel lektorstudenter. På de to andre spørsmålene er det lite forskjell etter andel lektorstudenter på emnet.

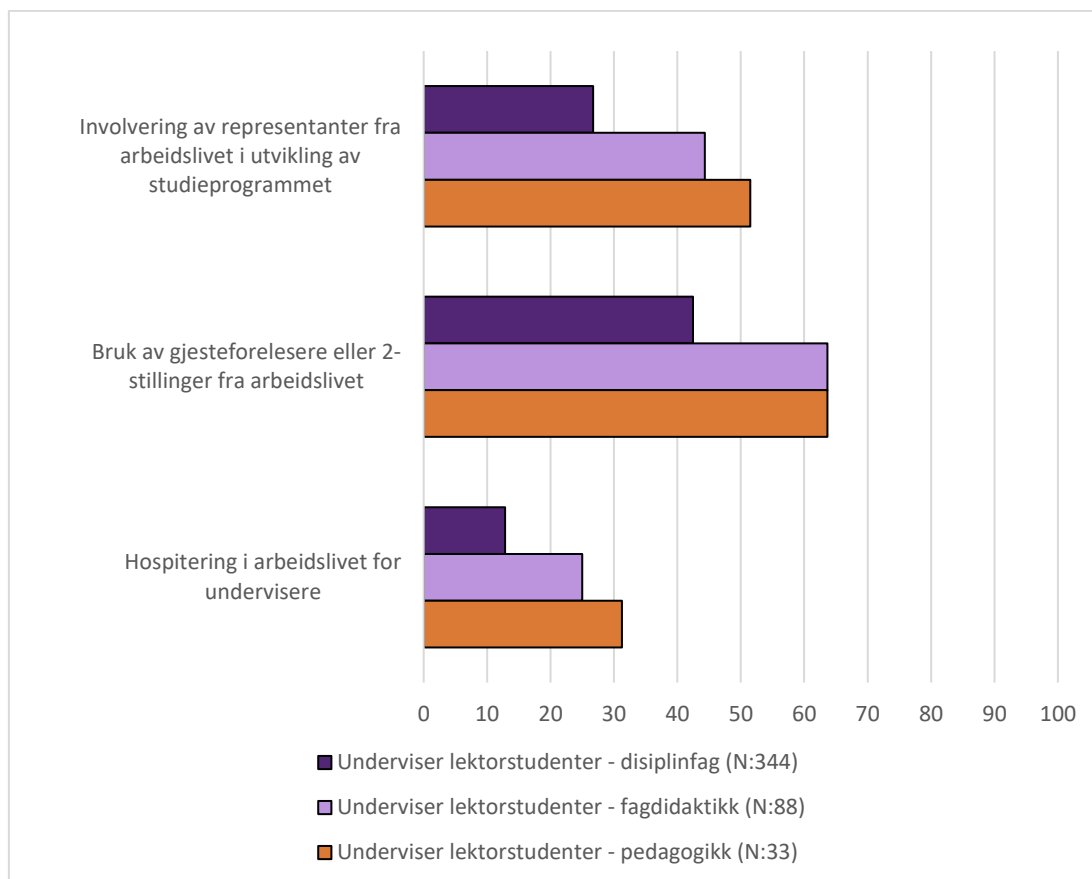
10.4 Involvering av arbeidslivet

Underviserundersøkelsen inneholdt også et spørsmål om følgende virkemidler brukes i studieprogrammet som emnet er en del av:

- Involvering av representanter fra arbeidslivet i utvikling av studieprogrammet
- Bruk av gjesteforelesere eller 2-stillinger fra arbeidslivet
- Hospitering i arbeidslivet for undervisere

Svaralternativene her var «Ja», «Nei» og «Vet ikke». Figur 10.6 viser andel som svarte ja på spørsmålene, etter type emne de underviser i.

Figur 10.6 Andel som har svart «Ja» på spørsmålet «Brukes følgende virkemidler i studieprogrammet som emnet er en del av?». Undervisere for lektorstudenter, etter type emne. Prosent.

En større andel av underviserne innen fagdidaktiske og pedagogiske emner svarer ja på disse tre spørsmålene sammenlignet med underviserne innen disiplinfaglige emner.

Innen fagdidaktiske og pedagogiske emner er det hele to av tre av underviserne som sier at det er bruk av gjesteforelesere eller 2-stillinger fra arbeidslivet på studieprogrammet mot rundt 40 prosent på disiplinfaglige emner.

Rundt halvparten av underviserne innen fagdidaktiske og pedagogiske emner sier også at representanter fra arbeidslivet involveres i utvikling av studieprogrammet mot rundt en fjerdedel av de disiplinfaglige underviserne.

Hospitering i arbeidslivet for undervisere er ikke like utbredt som de to andre tiltakene, men også her er det høyere andel innen fagdidaktiske og pedagogiske emner som sier at dette forekommer, sammenlignet med hvordan det er innen disiplinfaglige emner.

Hvis vi ser underviserne innen disiplinfaglige emner fordelt etter andel lektorstudenter som er på emnet, gir ikke en høy andel lektorstudenter økt bruk av disse tiltakene, med unntak for hospitering i arbeidslivet for undervisere: På disiplinfaglige emner hvor lektorstudentene utgjør flertallet eller alle, svarer 34 prosent av underviserne ja på

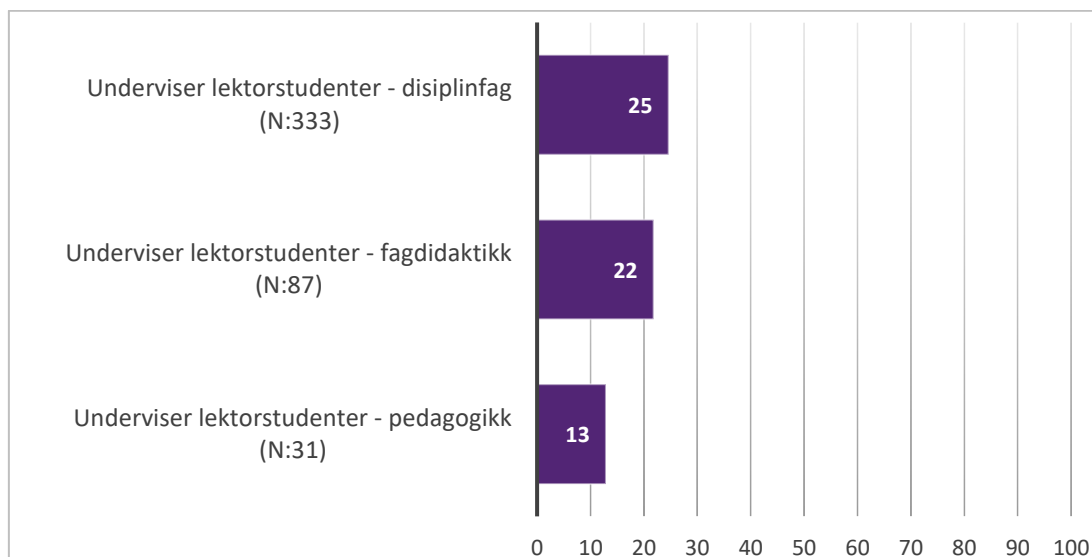
spørsmålet om hospitering i arbeidslivet for undervisere (mot rundt 10 prosent blant dem med lavere andel lektorstudenter).

10.5 Få undervisere svarer at de trenger å videreutvikle kompetansen sin om arbeidslivets behov

I Underviserundersøkelsens spørsmålsbatteri om behov for å videreutvikle egen kompetanse, var det også stilt spørsmålet «I hvilken grad har du behov for å videreutvikle egen kompetanse når det gjelder innsikt i arbeidslivets behov for kompetanse?»

Figur 10.6 viser andel av dem som underviser lektorstudenter som har svart i stor / svært stor grad på dette spørsmålet, etter type emne de underviser i.

Figur 10.6 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålet «I hvilken grad har du behov for å videreutvikle egen kompetanse når det gjelder innsikt i arbeidslivets behov for kompetanse?». Undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

Alt i alt er det et mindretall av underviserne som opplever at de har behov for å videreutvikle egen kompetanse når det gjelder innsikt i arbeidslivets behov for kompetanse. Undervisere innen disiplin-fag og fagdidaktikk har i noe større grad et behov for å videreutvikle denne kompetansen enn undervisere innen pedagogikk¹². Som tidligere nevnt måler ikke dette spørsmålet hvor høy kompetanse de har innen dette fra før, men vi kan tenke oss at siden undervisere innen pedagogikk i større grad er innrettet mot et spesifikt arbeidsliv (figur 10.1) og at de i større grad bruker oppdatert kunnskap om skolen i utviklingen av emnet (figur 8.2), opplever at de har god innsikt i arbeidslivets behov, sammenlignet med undervisere innen disiplin-fag som er mer rettet mot et generelt arbeidsliv.

¹² Det er kun disiplin-fag som er signifikant forskjellig fra andelen innen pedagogikk.

11 FoU-basert utdanning

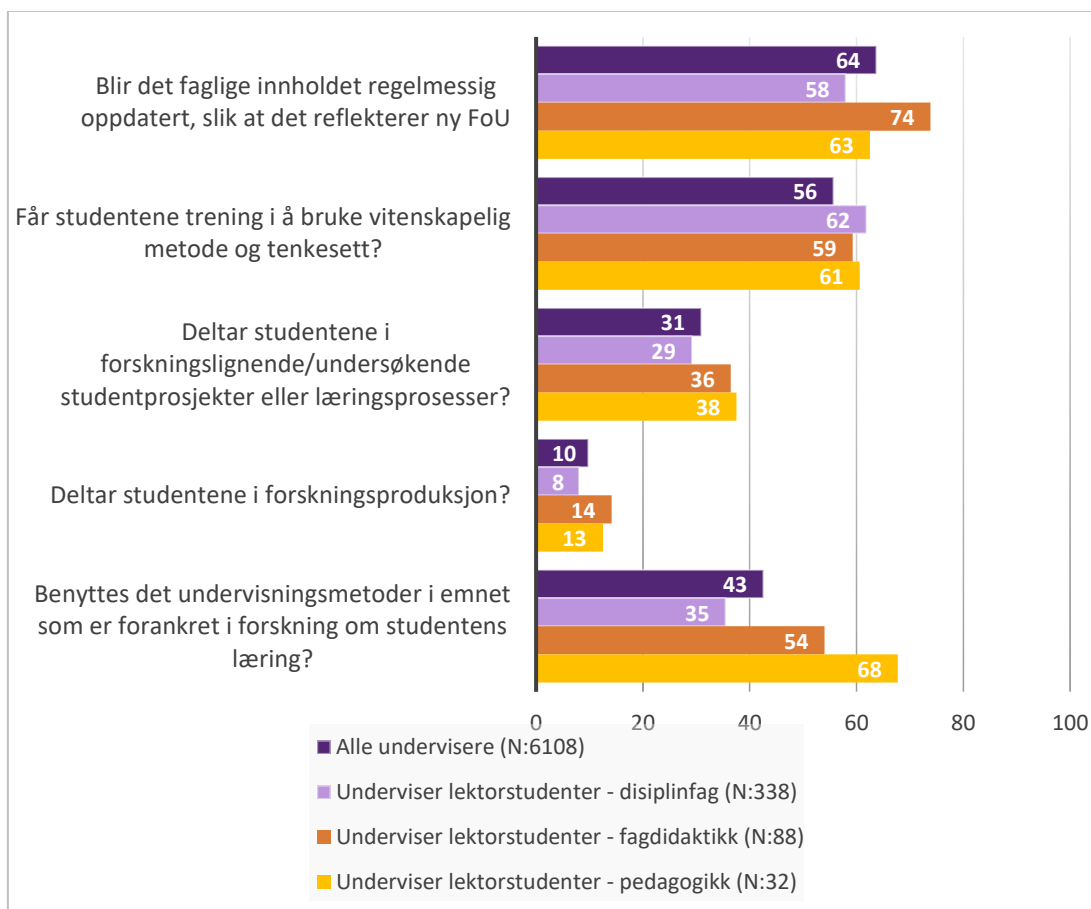
Ett av temaene i den generelle delen av Underviserundersøkelsen var FoU-basert utdanning. Det er relevant å se på dette i lys av at lektorutdanningen, i tillegg til å være praksisnær, også skal være forskningsbasert.

Respondentene fikk spørsmålet «I dette emnet, i hvilken grad ...?»:

- ... blir det faglige innholdet regelmessig oppdatert, slik at det reflekterer ny FoU
- ... får studentene trening i å bruke vitenskapelig metode og tenkesett?
- ... deltar studentene i forskningslignende/undersøkende studentprosjekter eller læringsprosesser?
- ... deltar studentene i forskningsproduksjon?
- ... benyttes det undervisningsmetoder i emnet som er forankret i forskning om studentens læring?

Figur 11.1 viser andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» for alle underviserne og for underviserne som har lektorstudenter fordelt etter om de underviser i disiplin-fag, fagdidaktikk eller pedagogikk. Andel som svarte «Vet ikke» var mellom 2–6 prosent, og disse holdes utenfor beregning av svarfordeling.

Figur 11.1 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om FoU-basert utdanning. «I dette emnet, i hvilken grad ...?». Alle undervisere og undervisere for lektorstudenter etter type emne. Prosent.

Resultatene er nokså jevne mellom gruppene, med unntak av når det gjelder undervisningsmetoder som er forankret i forskning om studentenes læring: Her er det i

størst grad underviserne innen pedagogiske emner som benytter dette, dernest fagdidaktiske emner. Henholdsvis 68 og 54 prosent svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» på dette. Blant underviserne innen disiplin faglige emner, var det kun 35 prosent som i stor grad benytter undervisningsmetoder som er forankret i forskning om studentens læring.

En høy andel av underviserne mener i stor grad at det faglige innholdet i emnet deres blir oppdatert regelmessig slik at det reflekterer ny FoU. Dette gjelder på tvers av de tre gruppene av underviserne for lektorstudenter, med høyest andel blant underviserne innen fagdidaktikk.¹³

Over halvparten rapporterer at studentene på emnet i stor grad får trening i å bruke vitenskapelig metode og tenkesett. Her ligger andelen rundt 60 prosent for alle gruppene.

Rundt en tredel underviser i emner der studentene deltar i forskningslignende/undersøkende studentprosjekter eller læringsprosesser, og enda færre underviser i emner der studentene deltar i forskningsproduksjon (rundt 10 prosent).

Institusjon

Tabell 11.1 viser andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmålene om FoU-basert utdanning, etter institusjon (institusjoner med flere enn 20 svarende).

Tabell 11.1 Andel som har svart «I stor grad» eller «I svært stor grad» på spørsmål om FoU-basert utdanning. «I dette emnet, i hvilken grad ...?». Undervisere for lektorstudenter, etter institusjon. Prosent.

	I alt	Nord	NMBU	NTNU	UiA	UiB	UiO	USN	UiS	UiT
Blir det faglige innholdet regelmessig oppdatert, slik at det reflekterer ny FoU	63	60	59	66	51	65	60	70	53	70
Får studentene trening i å bruke vitenskapelig metode og tenkesett?	62	68	58	63	53	67	59	60	74	66
Deltar studentene i forskningslignende/undersøkende studentprosjekter eller læringsprosesser?	33	40	34	37	29	33	30	20	26	31
Deltar studentene i forskningsproduksjon?	11	12	6	16	5	12	7	10	15	9
Benyttes det undervisningsmetoder i emnet som er forankret i forskning om studentens læring?	43	58	61	35	32	52	37	45	58	42
<i>Antall</i>	<i>512</i>	<i>25</i>	<i>34</i>	<i>116</i>	<i>39</i>	<i>62</i>	<i>106</i>	<i>20</i>	<i>34</i>	<i>57</i>

Andel som har svart i stor eller svært stor grad, er noenlunde jevnt mellom underviserne fra de ulike institusjonene for alle spørsmålene – med unntak av det siste spørsmålet, hvor det er litt større forskjeller: Når det gjelder i hvilken grad det benyttes undervisningsmetoder i emnet som er forankret i forskning om studentenes læring, er det en høyere andel av underviserne ved NMBU, Nord og UiS som benytter dette (rundt 60 prosent) sammenlignet med UiA, NTNU og UiO (rundt 35 prosent).

¹³ Andelen blant underviserne innen fagdidaktikk (74 prosent) er signifikant høyere enn andelen blant underviserne innen disiplin fag (58 prosent).

12 Referanseliste

Amundsen, Gerhard Yngve, Karlsen, Hilde og Lid, Stein Erik (2021).

«Underviserundersøkelsen 2021 – hovedrapport»: NOKUT rapport 10/2021.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/underviserundersokelsen/underviserundersokelsen-2021_hovedrapport_10-2021.pdf

Bore, Inger-Lise Kalviknes, Pål Bakken, Marie Christine Boilard, Eva Fetscher, Stephan Hamberg og Marte Bogen Sinderud (2019) «Høyt opptaksnivå, lav fullføring. Kartlegging av lektorutdanning for trinn 8-13». NOKUT-rapport 18/2019.

https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/bakken_bore_boilard_fetscher_hamberg_sinderud_hoyt-opptaksniva-lav-fullforing_18-2019.pdf

Finne, Håkon, Heidi Jensberg, Bjørg Eva Aaslid, Halvdan Haugsbakken, Ida Holth Mathiesen og Siri Mordal (2011). «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningen blant studenter, lærerutdannere, øvingslærere og rektorer». SINTEF Teknologi og Samfunn.

https://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/teknologiledelse/sintef_a18011_oppfatninger-av-studiekvalitet-i-larerutdanningen-blant-studenter-larerutdannere-ovingslarere-og-rektorer.pdf

Finne, Håkon, Siri Mordal og Trine Marie Stene (2014). «Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningene 2013». SINTEF Teknologi og Samfunn.

<https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmlui/handle/11250/2562981>

Finne, Håkon, Siri Mordal og Eli Fyhn Ullern (2017), «Oppfatninger av kvalitet i lærerutdanningene 2016». SINTEF Teknologi og Samfunn.

<https://www.sintef.no/publikasjoner/publikasjon/1452784/>

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)